

DVA RŮZNÉ NÁZORY O POVOLÁNÍ.

Podává

JAROSLAV OVEČKA T. J.

Příloha k SS. EUCHARISTIA, roč. XVIII (1913).

V OLOMOUCI 1913.

Nákladem Spolku kněží klanějících se Nejsv. Svátosti Oltářní.

Tiskem

Kníž. arcib. knihtiskárny v Olomouci.

O B S A H

	Str.
Podnět ke sporu	1
Dosavadní obvyklá theorie o povolání	3
Theorie Vermeerschova a Lahittonova o povolání	9
1. Ke stavu dokonalosti	10
Důkazy: I. Písmo sv.	11
II. Nauka sv. Otců	12
III. Theologové	14
IV. Ratio theologia	15
Důsledky	16
2. Ke stavu kněžskému	17
Důkazy: I. Písmo sv.	26
II. Tradice, nauka a praxe církevní	27
III. Ratio theologica	35
IV. Schválení z Říma	36
V. Praktické důsledky	38
3. Terminologie	40
Závěr	43

Dva různé názory o povolání.

Podává Jaroslav Ovečka T. J.

R. 1909 vydal kanovník Dr. Josef Lahitton, professor dogmatiky a církevních dějin v kněžském semináři v Poyanne (départ. Landes) knihu „La vocation sacerdotale“¹⁾ a o rok později novou „Deux conceptions divergentes de la vocation sacerdotale“ na obranu první, která dala podnět k velkým sporům o podstatě kněžského povolání.²⁾ Autor byl obžalován i v Římě. Co se dále stalo, praví list kardinála státního sekretáře

V úředním listu Sv. Stolicе „Acta Apostol. Sedis“ ze dne 15. července 1912, str. 485, byl uveřejněn tento list kardinála státního sekretáře Msgru Cormontovi, biskupu Aturskému (Aire sur l'Adour v jihozápadní Francii):

Vaše Milosti pro spory, které vznikly u příležitosti obou spisů kanovníka Josefa Lahittona o Povolání kněžském, a pro důležitost

¹⁾ Joseph Lahitton, La vocation sacerdotale Traité théorique et pratique à l'usage des séminaires et des recruteurs des prêtres. (XI, 449) Paris 1909, Lethielleux. Fr. 4. — Letos v květnu vyšlo nové vydání (XVI, 527) Paris 1913, Beauchesne. Fr. 5. Autor v něm rozšířil některé stati a vpracoval do něho velkou část knihy „Deux conceptions“. Článek tento byl vypracován než vyšlo nové vydání, ale byl dle nového, na theorii Lahittonově nic neměnícího, doplněn.

— — Deux conceptions divergentes de la vocation sacerdotale. Exposé — Controverse — Conséquences pratiques (310) Paris 1910, Lethielleux Fr. 3.

²⁾ O původu své první knihy praví Lahitton v „Deux conceptions“: Jsa od r. 1892 jedním z představených semináře a, maje spolurozhodovati o připouštění ke svěcením, řídil jsem se i já po léta známou příručkou Branchereauovou o kněžském povolání (L. Branchereau, De la vocation sacerdotale (VII, 312) Paris 1896, Vic & Amat), která podává obvyklou nauku o povolání — náklonnosti. Ale srážky mezi theorii a životem mi způsobily časem větší a větší pochybnosti, až jsem konečně dospěl k pevnému, ucelenému poznání jinému.

S hlavními literárními odpůrci Lahittonovými se dostatečně seznámíme v druhé části této práce. Nikdo z nich však neujal se obvyklé nauky ve formě od Branchereau — a podané, všichni činili větší nebo menší ústupky a modifikace. Již z toho důvodu tedy nevystoupil Lahitton nadarmo, i kdyby nebyl nic více dokázal. Zdalí dokázal více, posoudí čtenáři v druhé části tohoto článku.

naukové otázky, o niž se jedná, ráčil sv. Otec Pius X. ustanoviti zvláštní kardinálskou kommissi.

Tato kommisce, prozkoumajši zrale důkazy pro tu i pro onu thesi, pronesla ve své plenární schůzi dne 20. června 1912 tento úsudek:

„Spis „*La vocation sacerdotale*“ od kanovníka Josefa Lahittona nezasluhuje nikterak zavržení; naopak je veliké chvály hoden, kde dovozuje, že:

1. Nikdo nemá nikdy jakéhokoli práva na svěcení dříve, než jej biskup svobodně vyvolí.

2. Podmínka, na niž jest u svěcení hleděti a jež je nazývána kněžským povoláním, nikterak nepozůstává, aspoň ne nutně a pravidelně, v nějakém vnitřním vnuknutí nebo zvání Ducha sv. ke kněžství.

3. Nýbrž naopak nic více netřeba svěcení, aby mohl býti řádně od biskupa povolán, než pravý úmysl a způsobilost; způsobilost pak záleží v těch darech milosti a přirozenosti a osvědčuje se onou spořádaností života a dostatečností vzdělání, z nichž lze s důvodem doufati, že svěcenec bude s to, aby povinnosti stavu kněžského řádně zastával a jeho závazky svatě plnil.“³⁾

V audienci dne 26. června sv. Otec úplně schválil rozhodnutí kardinálské kommisce a mně ukládá, abych Vaši Milost o tom zpravil. Vaše Milost račiž je oznámiti svému poddanému p. kanovníku Josefu Lahittonovi a dáti je ex integro uveřejniti v Ordinariátním listu své diecése.

Račiž Vaše Biskupská Milost přijati ujištění o mé úplné oddanosti v Pánu.

V Římě, 2. července 1912. R. kard. Merry del Val.

Skvělejšího zadostučinění se mohlo kaceřovanému spisovateli sotva dostati.^{3a)}

V Čechách bylo celému sporu a jeho rozřešení dosud věnováno jen málo pozornosti. Podáme tedy krátce názory, na nichž se zakládá běžná

³⁾ „Opus praestantis viri Josephi canonici Lahitton, cui titulus *La vocation sacerdotale*, nullo modo reprobandum esse; immo, qua parte adstruit: 1° Neminem habere unquam ius ullum ad ordinationem antecederet ad liberam electionem episcopi. — 2° Conditionem, quae ex parte ordinandi debet attendi, quaeque *vocationis sacerdotalis* appellatur, nequaquam consistere, saltem necessario et de lege ordinaria, in interna quadam adspiratione subiecti, seu invitamentis Spiritus Sancti, ad sacerdotium infundum. — 3° Sed e contra, nihil plus in ordinando, ut rite vocetur ab episcopo, requiri quam rectam intentionem simul cum idoneitate in iis gratiae et naturae donis reposita, et per eam vitae probitatem ac doctrinae sufficientiam comprobata, quae spem fundatam faciant fore ut sacerdotii munera recte obire eiusdemque obligationes sancte servare queat: esse egregie laudandum.“

^{3a)} Také novému vydání se dostalo opět chvály v Acta Apostol. Sedis 1913 pag. 290, že jím autor prokázal důležitou službu čisté nauce („un service important à la cause de la pure doctrine“).

theorie o povolání, a pak uvedeme hlavní body theorie Lahittonovy s jejími nejdůležitějšími důkazy: poznaje základní věty, snadno si každý sám utvoří správný úsudek.

A. Dosavadní obvyklá theorie o povolání.

1. Stěžejnou myšlenkou téměř všech pojednání o povolání z poslední doby, ba z posledních dvou, tří set let, je nauka, že Bůh každého člověka nebo aspoň některé lidi předurčil ke zvláštnímu stavu⁴); kdo se jím mine, ten že nebude nikdy opravdu šťasten. Za důkaz slouží slova sv. Pavla: *Unusquisque proprium donum habet ex Deo* (1. Cor. 7, 7.); jiné důkazy jsou z Boží prozřetelnosti, ze zvláštní vznešenosti některých stavů.

2. Proto si Bůh volí jen některé před jinými, „*aliquos prae aliis*“, k zachovávání evangelických rad, zvláště však ke stavu kněžskému nebo řeholnímu. Milost tohoto povolání není obyčejná milost, Bůh ji uděluje jen nemnohým. A koho si Bůh vyvolí, tomu pak důsledkem této své volby dá vlastnosti a milosti ke stavu kněžskému nebo řeholnímu potřebné. Tak na př. praví definice povolání od biskupa Abellyho, ještě nyní obvyklá: *Vocationis nomine intelligitur dispositio divinae providentiae, quae pro suo beneplacito quosdam homines seligit et segregat ad opus ministerii, ipsique qualitates et gratias ad id necessarias elargitur*.⁵)

3. Povolání tedy vychází přímo a bezprostředně od Boha. *Nec quisquam sinit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tamquam Aaron*. (Hebr. 5, 4.) A není totéž: povolání a způsobilost, ač Bůh dává obojí. Vždyť napřed se stanoví cíl a pak se určují prostředky potřebné nebo vhodné: napřed tedy také Bůh dá někomu povolání ke stavu duchovnímu a pak

⁴) Nyní se všeobecně omezuje toto předurčení pouze na stavy duchovní, řeholní, panenský ve světě. Tak praví na př. Noldin (*Summa theol.* 8. II. 67.): *Cum specialis Dei vocatio ad determinatum vitae statum, si a statu clericali, religioso et virginitatis in saeculo praescinditur, non existat, unusquisque eum eligere potest, quem consideratis qualitatibus personae et adiunctis externis vitae, familiae, societatis sibi aptum indicaverit, ut vitam conservare atque perficere et salutem suam operari possit*. P. něvadž v tomto článku jednáme právě o povolání ke stavu dokonalosti nebo ke stavu kněžskému, není nám toto nynější omezení nikterak na závadu.

Podáváme v první části článku jen hlavní rysy obvyklé theorie, v nichž se spisovatelé shodují. Obšrného výkladu tuším netřeba, poněvadž tuto theorii všichni známe. Nebude také od místa, uvést hned zde slova Vermeerschova (*De religiosis institutis et personis* II. p. 38.): *Illud nobis non videtur esse dissimulandum, apud non paucos nostrae aetatis scriptores, qui ceterum de theologia optime sunt meriti, praesens argumentum non ea ratione tractari quae accuratam ac distinctam legenti afferat notionem, immo quandoque plura simul tradi quae inter se aliquo modo dissidere atque discordare videntur*.

⁵) *Sacerdos christianus* p. 1. c. 3. Podobnou definici má i Herbert. Nikdo ovšem netvrdí, že tato definice je úplně nesprávná.

jej k němu uschopní. Povolání je něco zvláštního, rozdílného od schopnosti, zbožnosti a ostatních vnitřních a zevnějších vlastností. I kdyby byl někdo sebe učenější, moudřejší, světější, opovážlivě by jednal, vstupuje do stavu kněžského bez předchozího povolání Božího. Důvod je zřejmý. Bůh vyvolil člověku stav, v němž chce, aby se spasil, a tomu stavu přizpůsobil své nynější a zvláště budoucí milosti a dary. Opovážlivost je tedy dáti celému svému životu jiný směr než stanovil Bůh a nad to ještě spoléhati, že milosti pro jiný stav udělené, třeba jsou hojné a velké, budou se dobře hoditi a stejně stačiti i pro stav kněžský nebo řeholní, rozdílný a vznešenější. Ale poněvadž nemůžeme znáti úplně darů Božích, jež jsou někomu dány, a tím méně těch, jež jsou mu od Boha určeny, půjde-li tou nebo onou cestou, proto se nemůže ani kandidát ani jeho rádce dopátrati jen z přirozených schopností a nadpřirozených darů a milostí, jež Bůh kandidátovi udělil (ač ovšem samy v sobě ty schopnosti a dary a zvláště milosti pro budoucnost určené jsou přizpůsobeny jen na př. stavu kněžskému nebo jen stavu manželskému), ke kterému stavu Bůh jej volá. K tomu třeba ještě jiné známky.

4. Poněvadž milosti jsou tak přizpůsobeny, tedy jen kdo má povolání, jen koho Bůh sám volá, smí vstoupiti do stavu kněžského nebo řeholního. Kdo povolání nemá, toho třeba od stavu duchovního zdržeti, i když je mravů dobrých. A kdo ví, že povolání nemá, a přece vstoupí, hřeší aspoň všedně. Může se sice spasiti ve stavu, do něhož se neprávem vetřel, ale bude to jistě s většími obtížemi a proto i s větším nebezpečím věčně záhuby. Děsivé jsou v této věci výroky některých starších spisovatelů.⁶⁾

6) Na př.: Qui sciens, nulla divinae vocationis habita ratione, se in sacerdotium intruderet, hac dubie seipsum in apertum salutis discrimen iniceret, peccando scilicet in Spiritum Sanctum; quod quidem peccatum vix aut rarissime dimitti ex evangelio discimus (Abelly, Sacerdos christian. p. 1 c. 4).

Nebo: Non sine magnis difficultatibus poterit saluti suae consulere, manebitque in corpore ecclesiae veluti membrum in corpore humano suis sedibus motum, quod servire potest, sed aegre admodum et cum quadam deformitate . . . Licet absolute loquendo salvari possit, difficulter tamen ingreditur viam et apprehendet media salutis. (A totéž že platí i naopak o těch, kteří, jsouce od Boha povoláni k dokonalejšímu životu, povolání neposlechnou) (Herbert, De ord. p. 3. c. 1. § 2. Totéž opakuje ještě Schüch 13, p. 11)

Nebo: Kdo se vloudí do svatyně bez povolání, uráží autoritu Boží, . . Bude se namáhati takový kněz, ale málo mu budou platny jeho námahy před Bohem; ba ty skutky, které u jiných jsou zásluhami, pro něho se stanou vinami. (S. Alph. Selva p. 1. X. n. 2.) Budou se takoví namáhati, ale jejich námahy nebudou od Boha odměněny, poněvadž nevstoupili do svatyně pravou cestou. (ibid. n. 12.)

Takové výroky se dají vysvětliti jen mylnou záměnou povolání zevnějšího nebo způsoblosti s povoláním vnitřním.

5. Kdo neposlechne vyššího povolání Božího, nedopouští se sice tím samým hříchu, poněvadž povolání ke stavu dokonalejšímu není prostě rozkaz, ale hřeší jistě aspoň všedně tím, že volbou stavu jiného se vydává do (většího nebo menšího) nebezpečí věčné záhuby. Vždyť Bůh chce člověka spasiti tou cestou, kterou pro něj vyvolil; neposlechne-li tedy někdo povolání, připraví se tím o onu hojnou pomoc účinných milostí, které by se mu bylo dostalo na cestě, na níž ho má Bůh chtít. Kdo přestoupí ve stavu, k němuž byl povolán, jednotlivá přikázání, může se vždy vrátiti na pravou cestu; kdo však neposlechne povolání, ten se vzdává i samé pravé cesty. Ký div že pak jen nesnadno, s velkými obtížemi dojde k cíli; dojde-li vůbec?

Na otázku: Jest tedy člověk povinen, vstoupiti do stavu duchovního nebo do řehole, zní odpověď zcela důsledně: Nepovolání nejsou povinni, ba ani nesmějí; povolání jsou povinni. Jinak by bylo povolání zbytečno. (Scavini, Theol. mor. 8 I. tr. 3. disp. 1. c. 3. q. 2. — Conf. S. Alphonsi Lig. Theol. mor. lib. IV. n. 78.) 7)

6. Proto je velmi důležité, pečlivě zkoumati, zda člověk obdržel od Boha toto povolání ke stavu duchovnímu nebo řeholnímu. K tomu jsou známky (*signa vocationis*), z nichž lze s morální jistotou povolání Boží poznati. Shodně s celou theorií uvádí se (mimo způsobilost a pravý úmysl, jež však samy ještě nestačí) především náklonnost čili příchynost k tomu nebo k onomu stavu, tedy v naší otázce náklonnost ke kněžství nebo řeholnímu životu, *constans animi inclinatio, singularis*

7) Jak při tom možno mluviti v pravém smyslu slova o evangelických radách, je těžko říci. Rady v theorii, v praxi přikázání? A přece jak mluví zcela jinak svatý Tomáš Aquinský:

Respondes dicendum quod haec est differentia inter consilium et praeceptum, quod praeceptum importat necessitatem, consilium autem ponitur in optione eius cui datur; et ideo in lege nova quae est lex libertatis, supra praecepta sunt addita consilia . . .

. . . Praedicta consilia, quantum est de se, sunt omnibus expedientia, sed ex indispositione aliquorum contingit quod alicui expedientia non sunt, quia eorum affectus ad hoc non inclinatur. Et ideo Dominus consilia evangelica proponens, semper fecit mentionem de idoneitate hominum ad observantiam consiliorum (I. II. q. 108, a. 4. in corp. et ad 1.)

Non enim homo tenetur prosequi meliora semper in operando, nisi sint talia ad quae ex praecepto obligetur; aliter enim quilibet teneretur sequi perfectionis consilia quae constat esse meliora (De Verit. q. 24, a. 8. ad 4.)

Hujusmodi divinae legis admonitiones dicuntur consilia, et non praecepta, in quantum suadent homini ut propter meliora minus bona praetermittat (C. Gent. lib. 3. cap. 131).

quaedam propensio, dulcis, fortis, constans.⁸⁾ Tou že Bůh dává poznati svou vůli. Ale v čem tato náklonnost čili přehylnost přesně pozůstává, v tom se autorové neshodují, ba přecasto ani téměř nevyjadřují a věc zůstává mlhavá. Obyčejně se míní, že Bůh ji dává nějakým vnuknutím o své Božské vůli⁹⁾, ale připeuští se, že člověk může obdržeti

⁸⁾ Scavini (Theologia mor. 8 Mediolani, Oliva 1860) III, tr. 11 disp. unica, cap. 3. žádá v duši svěcencové ad licitam Ordinationem: „Divina vocatio, intentio recta, probitas, animus clericandi . . . Ordinaria divinae vocationis signa duo sunt praecipua: 1. est singularis quaedam ad statum hunc propensio; haec enim si dulcis, si constans, si fortis, nonnisi ab Auctore naturae esse potest, qui omnia disponit nihil frustra moliendo; 2. est initium virtutum, quae Ecclesiastico sunt propriae, ut ardens charitas, sacrorum studium, castitatis amor, rerum divinarum cura.

Gury. Compendium th. m.⁵ (Ratisbonae, Manz 1874) II, 151 *Inclinatio naturalis et constans* . . . Non tamen requiritur, ut inclinatio ex spontaneitate seu propensione magis, quam ex persuasionem seu intimam convictionem procedat. V pozdějším vydání (Gury—Ballerini Palmieri¹³ Prati Giacchetti 1893) I, 1098: *Inclinatio* seu propensio animi *spontanea* quae inde fere oritur, quod status religiosus menti exhibeatur seu indoli propriae congruus et ad internam pacem felicitatemque idoneus . . . Non requiritur, ut haec spontanea propensio ex quadam affectione magis, quam ex intima animi persuasionem procedat: imo id est melius. A II 532 o povolání ke stavu duchovnímu: interior quaedam constans persuasio se in hoc statu facile salutem aeternam cum Dei auxilio esse consecuturum

Benger, Pastoraltheologie (Regensburg, Manz 1860) I § 9 2: natürliche Neigung.

Schüch-Grimmich-Polz, Handbuch der Pastoraltheologie¹³ (Innsbruck, Rauch 1905) § 9: Wenn die göttliche Vorsehung jemanden zu einem Lebensstande bestimmt, so flößt sie ihm eine natürliche Neigung dazu ein und verleiht ihm die zur Erfüllung der Standespflichten nötige Befähigung. Müller, Theologia mor.³ (Vindob. Mayer 1889) II § 182 4: ad sacerdotium . . . 1. Singularis quaedam ad statum hunc inclinatio et propensio; haec enim, si constans, sit fortis et suavis sit . .

i b i d II § 193 ad statum religiosum: . . . 2. inclinatio constans ad vitam religiosam . . . Zcela totéž praví Stárek (katolická mravouka, v Praze, Děd. s. Prokopa 1884) §§ 270, 278. — Nauky ostatních českých moralistů netřeba nám v tomto článku uváděti, poněvadž jejich spisy jsou našim čtenářům po ruce.

Marc, Institutiones morales II 2142: constans propensio.

⁹⁾ Aertnys, Theol. mor. t. I. l. 5. c. 2. n. 3. praví že jen ti se mají oddati stavu řeholnímu, „qui interna Dei vocatione et illuminatione ad eum alliciuntur.“

Hurtaud, jenž napsal proti Lahittonovým spisům celou knihu, jež byla od jiných Lahittonových odpůrců uvítána jako „nejúplnější a nejpádňější“ odpověď na L-y knihy (Hurtaud, La vocation au Sacerdoce (453), Paris 1911, Lecoffre) praví: „Dosud se mysliło dosti obyčejně, že Duch Boží [= Duch sv.] vkládá tajemství [Boha] Otec [totiž věčný dekret o povolání ke kněžství] do *povolance samého*, schopnostmi, jež v něm s jeho spolupůsobením vyvinuje a především zbožným lnutím jež vzbuzuje v jeho vůli, aby ho obrátil směrem k oběti Ježíšově, aby vzbudil a silil v něm touhu, býti služebníkem jeho Vykoupení mezi lidmi.“

„Avšak jsme poučováni [totiž od Lahittona], že to byl nejen „velký omyl“ . . .“

tuto náklonnost vlastním přemýšlením a úsudkem. Dle některých je to záliba a láska ke službě Boží, k panickému životu, k modlitbě, k životu odloučenému od světa, ke studiu bohoslovným.¹⁰ Dle jiných je to radost, s kterou se někdo věnuje stavu kněžskému.¹¹ Lehmkuhl vyžaduje nadpřirozenou náklonnost (*motio supernaturalis, supernaturalis inclinatio*), která však u něho se zdá neznamenovati nic více než pravý úmysl¹²), kdežto u jiných je řeč o náklonnosti, jež jest nebo může býti prostě přirozená.¹³ A náklonnost i prostě přirozená se shoduje s naukou autorů,

„Jusqu'ici, l'on pensait assez communément que l'Esprit de Dieu livrait le secret du Père, *dans l'appelé — lui même*, par les aptitudes qu'il développait en lui avec sa coopérytion, et surtout par le pieux mouvement qu'il excitait dans sa volonté, pour l'orienter du côté du sacrifice de Jésus, pour faire naître et grandir en lui le désir d'être le serviteur de sa Rédemption parmi les hommes.“

„Cependant l'on nous apprend que c'était là non seulement une „grosse erreur“ ..“

Toto místo poslouží k porozumění druhému bodu rozhodnutí kardinálské komise v záležitosti Lahittonově.

A opravdu někteří rozuměli povoláním Božím anebo řečenou náklonností takřka jakési zjevení. Tak Gautrelet (*Traité de l'État Religieux* I. p. 230.): „Náklonností nazýváme onen vnitřní hlas, jímž Bůh prohlašuje (intime) duši svou vůli a dává ji poznati zřetelněji svou volbu pro ten nebo onen způsob života, k němuž ji volá, pro ten nebo onen stav (*emploi*), k němuž ji určuje.“

¹⁰) Schüch-Grimmich l. c.

¹¹) Benger § 7

¹²) Lehmkuhl *Theol. mor.* II 657, 659, II 760. Pak by se Lehmkuhl v nauce o známkách věčně nelišil od Lahittona. Ale ve článku „*Exercitien und Ordensberuf*“ (*Linzer Quartalschrift* 1912 str. 507—518) mluví o náklonnosti a povolání obvyklým způsobem a Lahittonovu teorii odmítá. Článek byl patrně psán před rozhodnutím římským.

Göpfert, *Mora theologie* II³ (Paderborn, Schönmigh 1901) n. 272: Zur Disposition [*societia vitae probitas*] muß aber hinzukommen der eigentliche Beruf, d. i. regelmäßig eine Neigung und Liebe zum geistlichen Stande und dessen Verrichtungen, ein gewisser Trost im Gedanken daran und die Hoffnung, darin leichter seine ewige Seligkeit zu finden.

Později však, když mluví o povolání ke stavu řeholnímu, praví (II³ n. 301): Der Beruf zum Ordensstand offenbart sich analog wie beim geistlichen Stande in der inneren und äußeren Befähigung und der übernatürlichen Neigung zu demselben, a definuje: Die übernatürliche Hinneigung zum Ordensleben besteht in der rechten Intention, daß man nicht um der zeitlichen, sondern um übernatürlicher Güter willen sich dem Ordensstande widmet.

¹³) Letourneau (*Revue pratique d'Apologétique* X (1910) p. 208) praví také: „V obvyklé nauce máme zásady harmonicky související, jež nám stejně umožňují rozeznati (kromě povolání kněžského, o němž je řeč) povolání missionářů, řeholníků, řeholnic. Rozhodujeme se především dle náklonností a schopností pozorovaných v kandidátovi.“

kterí přirovnávají povolání k zárodku nebo seménku,¹⁴⁾ jež Bůh sám vkládá do duše a jež dříve nebo později, ale obvykle již v prvních letech životních vstává.

Svorně však připomínají moralisté, že občasné ochladnutí nebo i odpor, jenž se snad někdy dostaví, nejsou známkou, že by povolání nebylo pravé; vždyť Bůh ukázav svou vůli — a zvláště ukázal-li ji kromě obvyklým způsobem — ponechává pak obvykle člověka na nějaký čas opět sobě samému v jen obvyklé milosti Boží.

7. Třeba konečně v obvyklé theorii o povolání rozlišovati povolání vnitřní (*vocatio interna*) a povolání zevnější (*vocatio externa*). Co bylo doposud řečeno, týkalo se povolání vnitřního, které jest povoláním ve vlastním smyslu slova. Povolání zevnější záleží v tom, že svěcenec jest od biskupa vyvolen a připuštěn ke stavu duchovnímu. Než biskup někoho vyvolá a přijme, jest mu nebo jeho zástupci zkoumati a konstatovati, zda kandidát má povolání vnitřní a podle tohoto poznatku jest se mu řídit. Ale ovšem se může státi, že někdo, kdo pravé povolání Boží má, není od církve poznán a přijat, kdežto jiný jest omylem nebo z jiné příčiny přijat, ač od Boha povolán není.

8. Tím jsme krátce podali hlavní body obvyklé theorie o povolání. Vychází od svrchované vůle Boží a bod od bodu důsledně postupuje. Ale nelze neuznati s Lahittonem, že je v ní cosi tísnivého — že právě v nejdůležitějším bodu, totiž když udává známky povolání a mezi nimi právě i náklonnost¹⁵⁾, mnohdy přece v konkrétních případech zůstává člověka v pochybnostech o věci, na které dle ní tak nesmírně mnoho záleží pro čas a věčnost; že bývá příležitostí i k nedobрым praktickým důsledkům. Stává se, že rodiče a vychovatelé se bojí, ukázati hochovi na ideál stavu kněžského, a čekají, až on sám promluví, aby se jen nic lidského do povolání nevloudilo. Jinoch ze zámožnější rodiny nebo z vyšších stavů bývá poslán do světa nebo na universitu, aby zatím

¹⁴⁾ Brauchereau, *De la vocation sacerdotale* p. 45. — Dle něho schopnosti a náklonnost jsou časným vyjádřením (*expression temporelle*) věčného povolání Božího, povolání v pravém smyslu slova. Podobně píše i Beauredon. Také Benger (o. c. § 7) praví: Als Urheber der Natur sorgt Gott gewöhnlich bei einem Jeden schon von der Geburt an für den Lebensstand, zu dem Er ihn bestimmt hat, indem er ihm dazu natürliche Neigungen und Talente gibt. So ordnet die göttliche Weisheit alles „lieblich und mächtig“ an (Sap. 8, 1), lieblich wegen der Neigung, die den Stand mit Freunden ergreifen lässt; mächtig wegen des Talenten...

¹⁵⁾ Také Vermeersch o ní praví: Si praetera requiras quandam voluntatis propensionem, haec nisi plane idem sonat quod re ta intentio, est aliquid quod omnem fugiens claram definitionem, non potest nisi inutilium dubitationem vel errorum dare ansam. Facile enim ab audiente propensis ista sumitur de naturali quodam gustu vel affectu, qui ab optimis vocationibus saepe abesse cernitur.

zkoušel své povolání a ovšem často ho pozbyl; zpovědníci zrazují někdy kandidátům, kteří mají jinak vzácné schopnosti, ale buď z ostýchavosti nebo z jiné příčiny nedovedou vyjádřit nebo necítí zvláštní přirozené náklonnosti ke stavu kněžskému, kdežto jiní zcela prostřední mladíci se silným citovým životem, vtírají se svou náklonností ke stavu duchovnímu volbě církve. Mnohý dobrý kněz je někdy, vida nezdar svých prací, nad to ještě v úzkostech a zkoumá opět a opět, zda byl skutečně od Boha povolán.

B. Theorie Vermeerschova a Lahittonova o povolání.

V posledních letech odstoupili někteří theologové od této nauky ukazující, že od 17. století se ujaly některé názory o povolání ke stavu dokonalosti a stavu kněžskému, jichž u starších theologů není. Jeden z prvních, jenž se, jak sám praví, vrátil ke staré moudrosti, je známý belgický moralista P. Arthur Vermeersch S. J. Ve svém díle *De religiosis institutis et personis* (Brugis 1902 Beyaert; t. II. p. 19—56.) také nastívil krátce a jasně nenáhlou změnu v teoriích o povolání. Ale teprve kniha Lahittonova (zcela neodvislá od Vermeersche) vzbudila daleko široko pozornost téměř paradoxní formou, jíž podává neobvyklou theorii vystoupivší k tomu ještě s nárokem, že je starší, ba že je naukou i sv. Otců.¹⁶⁾

9. Proti zásadě o předurčení k jednomu stavu klade se v ní důraz na nauku, kterou Cornelius a Lapide předkládá jako nauku sv. Ambrože a vůbec sv. Otců: „Elige statum quemvis, et Deus dabit tibi gratiam competentem et propriam, ut in illo statu decenter et sancte vivas.“ Neboť tak praví a Lapide: Hoc spectat ad rectam et ordinatam Dei providentiam, ut noluerit singulis statum certum praescribere, sed status electionem, uti et alia pleraque hominis arbitrio et electioni reliquerit, ubi is elegerit eum, hominem non deserat, sed gratiam illi statui necessariam ad honeste vivendum ipsi tribuat.¹⁷⁾

¹⁶⁾ Podle Vermeersche pojednáme o povolání ke stavu dokonalosti (nn. 9—15 tohoto pojednání); dle Lahittona o povolání ke stavu kněžskému (nn. 16—20).

Již předem rádi přisvědčujeme čtenáři, že v knize Lahittonově a v našem článku se jedná vlastně více o theorii než o praxi. Přemnozí, kteří v theorii byli stoupenci nauky dosud obvyklé, v praxi jednali zcela dle Lahittona. Praktický rozum nedal jinak. Lahitton také s radostí konstatuje, že všeobecná praxe v seminářích mu dává za pravdu; nikde se nerozhoduje o připuštění k svěcením dle náklonnosti a touhy kandidátovy, nýbrž dle jeho vědecké a mravní způsobilosti. Čeho Lahitton chce dosáti, jest, aby se theorie shodovala s touto praxí a praxe ve všech věcech se správnou teorií. Čtenář posoudí, zda se mu to podařilo.

¹⁷⁾ Comment. in 1. Cor. 7, 7. Tedy k témuž místu, na něž se později odvolávají zastanci první theorie.

10. Proto je povolání ke stavu dokonalosti velká sice milost, ale ne neobyčejná, nýbrž jest nabízena všem, kteří neunají překážek a mohou tedy svobodně voliti. Překážky netřeba (vyjma velmi řídké případy) připisovati zvláštní vůli nebo řízení Božímu, nýbrž prostě nedokonalosti stvořených věcí (na př. přirozené nedostatky, nemoc, povinnosti k jiným) a svobodě člověkově, jenž vědomě nebo nevědomě, právem nebo neprávem může působiti překážky sobě samému nebo jiným. Těmito překážkami a ovšem i svobodou, již Bůh nechává člověkově ve volbě stavu, se vysvětluje, proč i tolik svatých nevstoupilo do stavu dokonalosti (*acquirendae*).

Povolání tedy záleží v tom, že člověk, nejsa překážkami vázán, rozhodne se s milostí Boží z dobré, svobodné vůle ke stavu dokonalému, k němuž Bůh všecky zve, Scholasticky vyjádřeno: Povolání *in actu primo* (*saltem remoto*) mají všichni, povolání *in actu secundo* ovšem jen ti, kteří milosti Boží všem nabízené svobodně přivolí.

11. Dvojí cestou může člověk dospěti k tomuto rozhodnutí. Buď vidí s obyčejnou milostí Boží vlastní rozumovou úvahou, že pro něho, v jeho okolnostech, s jeho vlastnostmi duševními i tělesnými, je dobře, snad i lépe, aby zachovával evangelické rady. Že při takové úvaze se ozve i srdce se všemi svými přáními, náklonnostmi, obavami a nadějemi, není divno; rozum pak rozhodne. To je povolání obyčejné.

Anebo Bůh působí na duši mimořádnou milostí: osvítlí rozum tak jasně, pohne vůlí tak mocně, že člověk nemůže ani pochybovati, že Bůh sám mu ukazuje a usnadňuje cestu. To je mimořádné povolání; je velmi řídké. Naprostou výjimkou by bylo, kdyby Bůh někomu stav dokonalosti přikázal, anebo kdyby někdo důvodně byl přesvědčen, že ve světě se nemůže spasiti.

12. Když tedy povolání záleží ve svobodné volbě, k níž Bůh každému dává milost (tomu větší, onomu menší, ale vždy dostatečnou), nelze ovšem mluvit o tom, že by se kdo vetřel do stavu dokonalosti bez povolání (t. j. bez vnitřního povolání — o zevnějších bude ještě řeč). A neoddá-li se někdo dokonalému životu, nedopouští se hříchu, i kdyby byl mimořádným způsobem od Boha volán býval. To následuje ze všeho, co dosud bylo o této theorii řečeno. Vždyť dle ní Bůh ponechává volnost a chce dáti v každém stavu *gratiam competentem et propriam*, *ut in illo statu decenter et sancte vivas*. Přijati pozvání Boží všem dané jest pak záležitost vlastní vůle, osobní šlechetnosti.¹⁸⁾

¹⁸⁾ Tím, že Bůh ponechává volbu svobodě a šlechetnosti člověkově, se ovšem nepraví, že každý se může stejně snadno spasiti ve světě nebo v řádě. Ale příčina není, že by mu Bůh odpiral dostatečných milostí ke svatému životu. Nýbrž, jak praví

13. Ale jaké důkazy podávají zastánci této theorie? Odvolávají se na Písmo sv., sv. Otce církevní, velké theology pozdější. Podáme tyto důkazy kratičce podle Vermeersche (l. c. p. 19—37).

I. P í s m o s v.

Místa Písma sv., na něž se odvolává nebo může odvolávati dosavadní obvyklá theorie (Mat. 19, 11. 12, Mat. 19, 23 a Marek 10, 17—22, 1 Cor. 7, 7.) jsou méně zřejmá a dají se (a to tím větším právem ve světle Tradice) zcela dobře a nenuceně vysvětliti pro theorii opačnou. 1. Cor. 7, 17. 20. mají pouze smysl, že v kterém stavu (na př. obřezán, neobřezán) se kdo obrátil k víře, v tom aby zůstal; Prov. 1, 24 jedná o nekajících hříšících. O Hebr. 5, 4. bude ještě řeč. Novější theorii přeje místo Mat. 19, 29 (Omnis qui . . .) a 1. Cor. 7, 37. (non habens necessitatem, potestatem autem habens suae voluntatis).

Výsledek shrnuje Vermeersch;

1. Z á p o r n ě:

- a) Ani stopy není v Písmě, že by Bůh člověku před jeho svobodnou volbou určoval jeden nějaký stav, tak že by, kdo jiný zvolí, byl jako na nesvém místě.
- b) Není nikterak takřka — zavržen, kdo zvláštní pozvání Boží pomine.

Cornelius a Lapide (in 1. Cor. 7, 7): posito, quod elegeris statum certum, d. g. matri-monii aut coelibatus, Deus dabit tibi gratiam et donum proprium illi statui, ut in eo recte vivere possis, si velis. Hoc enim spectat ad rectam et ordina-tam Dei providentiam, ut cum noluerit singulis statum certum praescribere, sed status electionem, uti et alia pleraque hominis arbitrio et electioni reliquerit; ubi is elegerit eum, hominem non deserat, sed gratiam illi statui necessariam ad honeste vivendum ipsi tribuat.

Příčiny menší snadnosti jsou jiné:

- a) Již rozdíl mezi životem řádovým a světským sám sebou. Vždyť se všeobecně uznává, že obvykle lze snáze a jistěji duši spasiti v řádu než ve světě.
- b) Mnohý poznává sám jasně, že s jeho silami, schopnostmi, vlastnostmi by mu bylo lépe, snáze, jistěji v zátíší řádu. Nevstoupí-li do řádu, Bůh mu není po-vinen změnit přirozenost, protože zůstal ve světě! Budou tedy obtíže větší, ale svobodně zvolené a předvídané.
- c) Kdo nemá dosti energie, aby, ač moha, v této *volné věci* jednal s nabízenou milostí Boží dle jasného poznatku vlastního nebo snad i zvláštního osvětlení a pozvání Božího, je někdy vůbec chabá povaha, které nebude ve světě tím méně scházeti obtíží a nebezpečí i k hříchu, v nichž pravděpodobně opět mnohdy ne-vyvine potřebné energie a nebude spolupůsobiti s nabízenou milostí, ač se bude jednati o *přikázání*.
- d) Konečně je pramenem mnohých nepokojů a obtíží i obrazotvornost rigoristickými názory vzrušená. Takové těší Cornelius a Lapide (Viz s poznámce 23).

2. Kladně:

- a) Všeobecně a všichni jsou zváni k evangelickým radám. (Mat. 19, 12. 29, 1. Cor. 7, 7.)
- b) Aspoň mnohým ponechává se vlastní volba mezi stavem obyčejným a dokonalým, ale tak, že jakýkoliv počestný stav zvolí, nedopouští se pozitivní nedokonalosti (1. Cor. 7, 38 **bene** — **melius**) a každý počestný stav je Bohu milý. (1. Cor. 7, 17.)
- c) Někteří byli zvláště povoláni od Pána k dokonalejšímu následování. (Mat. 8, 22; 19, 21.)
- d) Ne všem je dána účinná (*efficax*) milost k úplné zdrženlivosti (Mat. 19, 11. 12., 1. Cor. 7, 9.) — podobně jako ne všichni mají účinnou milost k víře. (3. Thess. 3, 2.)
- e) Dar úplné zdrženlivosti se zdá býti volně přístupný všem, kdo k vůli službě Boží vyvolí úplnou čistotu (Mat. 19, 11. 12 *quibus datum est . . . qui seipsos [spiritualiter] . . . propter regnum coelorum*).
- f) Komu je bojovati s přílišným nebezpečím nezdrženlivosti, tomu radí se stav manželský. (1. Cor. 7, 9.; 1. Tim. 5, 14.)

II. Nauka sv. Otců.

Lze ji shrnouti v tyto body:

1. Per se je všem volna a radna cesta evangelických rad.¹⁹⁾

2. Per se t. j. obyčejně, není povinnosti k tomuto dokonalejšímu životu.²⁰⁾

¹⁹⁾ Nepřímo to dosvědčují všichni sv. Otcové, kteří veřejně a slavně k tomu křesťany vybízeli. Nač tak důtklivě vybízeti všechny, není-li věc sama sebou pro všechny? Znamé jsou jejich rady obsažené v jejich spisech o panenství, o vdovství, o stavu manželském. Uvedeme aspoň některé výroky.

S. Basilius, Ep. 173 (MPG. 32, 647—649): *Evangelicum genus amplecti cuius vis est.*

S. Joa. Chrysost. in Mat. 19, 11) MPG. 58, 600); *His datum est qui sponte id eligunt (τοῖς βουλομένοις): quod ideo dixit, ut ostenderet superiore nobis auxilio opus esse, quod quidem omnibus paratum est, si volumus in hac lucta evadere superiores.*

S. Ambrosius, l. *De viduis* c. 13. (MPL. 16, 259): *Sed hoc [Mat. 19, 12 c] non omnibus imperatur, sed ab omnibus flagitatur.*

S. Hieronymus, Comment. in Mat. 19, 11 (MPL. 26, 135): *His datum est, qui petierunt, qui voluerunt, qui ut acciperent laboraverunt. Omni enim petenti dabitur, et quaerens inveniet, et pulsanti aperietur.*

²⁰⁾ S. Basilius, *De virginitate*, n. 55. 57 (MPG. 30, 780. 781): *Voluit Dominus non praeceptum esse ipsum virginitatis recte factum, sed insigne animae, virtutis studiosae, ex propria ac libera potestate, id quod supra mandatum et supra naturam est, a seipsa perpetrantis . . . Omne expellitur serville praeceptum, libera vero inducitur suasio.*

3. Těm, u kterých se zdá, že budou méně stálí ve svém rozhodnutí nebo kteří jsou příliš nakloněni k nezdrženlivosti, je *per accidens* lépe neraditi k životu řeholnímu.²¹⁾

A sv. Otcové otevřeněji a slavněji hlásají všeobecnost a svobodu povolání a zároveň povzbuzují k brzkému splnění bohulibého úmyslu, než připomínají onu výjimku.

S. Gregorius Nazianz., *In Julianum*, orat. 1. n. 99 (MPG. 35, 634): In legibus nostris alia parendi necessitatem imponunt, nec sine periculo praetermitti possunt, alia non necessitate constringunt, *sed in electione et voluntate posita sunt*, ac proinde hanc rationem habent, ut qui ea custodierint honore et praemiis exornentur, qui autem minus ea expleverint, *nihil periculi pertimescant*.

S. Cyprianus, *De habitu virginum*, c. 23. (MPL. 4, 463): Neque hoc iubet Dominus sed hortatur, neque iugum necessitatis imponit, *quando manet voluntatis arbitrium liberum*: sed cum habitationes multas apud Patrem suum esse dicat, melioris habitaculi hospitiae demonstrat.

S. Ambrosius, *De viduis* c. 12 (MPL. 16, 26): Duplex namque forma mandati est: una praeceptiva, altera voluntaria. Unde et Dominus in alia dicit: *Non occides*, ubi praecepit; in alia: *Si vis perfectus esse, vende omnia tua*. Ergo hic liber est a praecepto, cui defertur arbitrium.

Výroky sv. Otců jsou tedy zcela jasné a vylučují jakýkoliv, i nepřímý závazek, také *per se* i u těch, kterým se dostalo, jako mládenci v Evangelii, zvláštního povolání.

²¹⁾ S. Basilius, *Sermo asceticus et exhortatio de renuntiatione saeculi*, n. 1. (MPG. 31, 636) povzbudiv ke stavu řeholnímu dodává: Verumtamen illi auctor sum, ne inconsiderate faciat . . . Inde fit ut eodem temere, unde fuerat egressus, revertatur, eoque ridiculo ac ludibrio omnibus sit.

S. Joa. Chrysost., *De Virginitate* c. g. (MPG. 48, 539) po chválách panenství praví: Nec vero propterea matrimonium in turpium rerum numero habeo, quin etiam valde laudo. Est enim iis qui recte eo uti velint continentiae portus, naturam efferrari non permittens.

S. Hieronymus in Mat. 19, 12 (MPL. 26, 136); Ut unusquisque consideret vires suas, utrum possit virginalia et pudicitiae implere praecepta; per se enim castitas blanda est et quemlibet ad se alliciens: sed considerandae sunt vires, ut qui potest capere capiat. [Capere (Mat. 19, 12) = *prakticky* pochopiti a *uminiti si*, ne pouze spekulativně porozuměti. Knabenbauer vykládá: „Non omnes capiunt verbum istud [: non expedit nubere], sed quibus datum est . . . Qui potest capere capiat“ (Mt. 19, 11. 12): Cum simpliciter dicatur: „Quibus datum est“, et de re agatur, quae in opus deduci possit et debeat, istud „dari“ certe non potest restringi ad sterilem cognitionem intellectus, sed debet intellegi donum, quod fructuosum sit et tamquam beneficium divinum ad ipsam vitae rationem valeat. Indicatur itaque esse donum Dei servare virginitatem propter rationes ex fide depromptas, neque istud omnibus dari. Sed quibus datur? Respondet Origenes: „Petite et dabitur vobis; omnis enim, qui petit, accipit“; et S. Hieronymus: His datum est, qui petierunt, qui voluerunt, qui ut acciperent, laboraverunt; omni enim petenti dabitur, et quaerens inveniet, et pulsanti aperietur; et Euthymius: „Petentibus, inquam, non simpliciter, sed ferventer, perseveranter, et ut semel dicam, sicut oportet“; significatum est ergo virginitatem Dei donum esse datum his, qui petunt, ut oportet“; et similiter donum hoc precibus impetrandum

III. Theologové.

Vermeersch uvádí (l. c. p. 33—37.) placita S. Thomae²²⁾, Suarezii, Bellarmini, Cornelii a Lapide.²³⁾ Učí jako sv. Otcové všeobecnosti evan-

et precibus retinendum et conservandum interpretes catholici docent, et iam sequitur ex ratione et norma generali, quae pro Dei donis ac beneficiis impetrandis statuta est. (Knabenbauer, Comment. in Matth. II, 146.)]

A co Vermeersch poznamenává (l. c. p. 25) o důkazu z Písma sv., platí i o sv. Otcích: Ne minor forte quam oportet quibusdam locis tribuatur vis, observamus id quod de uno affirmatur consilio evangelico, per se valere de tribus. Parem esse causam patet; et plerique loci diserto de eo consilio faciunt mentionem, de castitate dico, quod maxime possit videri arduum ac pluribus impervium.

²²⁾ Summa th. 1, 2, q. 108. a. 4.; 2, 2, q. 189; a především ve spisku (17tém) *Contra pestiferam doctrinam retrahentium homines a religionis ingressu*. Sv. Alfons Lig. (ve spisku „Avvisi“) praví, že tak jistě jest dle sv. Tomáše dobře, vyvoliti stav dokonalosti, že dle něho to smíme bez váhání vykonati [t. j. máme-li volnosti, i kdyby vnuknutí k tomu přišlo od ďábla. V boho-l. Summě (II. II. q. 189. a. 10.) se táže sv. Tomáš: Utrum sit laudabile quod aliquis Religionem ingrediatur absque multorum consilio et diuturna deliberatione praecedente: Odpověď zní: In his quae sunt certa et determinata, non requiritur consilium. Proto i nedovoluje nikomu rozvažovati o do-brotě svého vstupu do řádu, neboť: certum est quod ingressus religionis est melius bonum; 2. ani o silách: quia illi qui religionem ingrediuntur, non confidunt in sua virtute se posse subsistere, sed auxilio virtutis divinae. — Si tamen sit aliquod speciale impedimentum (puta infirmitas corporalis, vel onera debitorum, vel aliqua hujusmodi), in his requiritur deliberatio et consilium cum his de quibus speratur quod prosint et non impedianť. In quibus tamen non est diuturna deliberatio habenda. 3. Tertio autem modo considerari potest modus religionem intrandi et quam religionem aliquis ingredi debeat; et de talibus potest haberi etiam consilium cum his qui non impedianť. A opět praví (ad 1.): Illi qui ad religionem accedit, non potest esse dubium, an propositum de ingressu religionis, in corde eius exortum, sit a spiritu Dei . . . Et ideo propositum de ingressu religionis non indiget probatione utrum sit a Deo, quia certa discussione non egent.

Tamtéž (l. c. a. g.) táže se: Utrum aliquis debeat alios inducere ad religionem intrandam? A conclusio zní: Laudabile et admodum meritorium est, ex charitate et veraciter ad religionem alios inducere.

Nikde sv. Tomáš nerozlišuje mezi povolanými a nepovolanými, nýbrž odporučuje stav řeholní bez rozdílu všem, kteří nemají zvláštní překážky! K úvaze o volbě toho neb onoho jednotlivého řádu ovšem radí: neboť různé řády od církve schválené, ač jsou všecky vhodné k dosažení dokonalosti, přece jsou více nebo méně přizpůsobeny silám a náklonnosti jednotlivců.

²³⁾ Místo: „Unusquisque proprium donum habet ex Deo“ (1. Cor. 7, 7) vykládá A. Lapide: Stav, který si kdo sám svobodně zvolí, je zároveň dar Boží: 1. poněvadž Bůh jej (sám nebo církvi svou) zařídil, 2. poněvadž Boží prozřetelnost i tuto svobodnou volbu řídí, 3. poněvadž dává k této volbě (jako ke každému jinému dobrému skutku) svou milost, 4. poněvadž po tvé volbě ti dá milosti přiměřené tvému stavu, abys v něm mohl býti svatě živ, budeš-li jen chtít.

A poněvadž tedy každý stav je takto od Boha, těší ty, kteří v těžkostech stavu jednoho (na př. manželství) vzdychají, proč nezvolili lepšího: „Hic mos est hominum

gelických rad pro všechny, kdo mohou svobodně voliti; větší úvahy žádají jen o volbě vhodného řádu anebo, zdají-li se u někoho býti zvláštní překážky; nikde nemluví o závazku povolání ani nehrozí nebezpečím věčné záhuby nebo odepřením dostatečných milostí tomu, kdo, ač je schopen a může, nevolí stavu dokonalejšího.

Konečně je nemalým důkazem o všeobecnosti nauky této u starších theologů, že totiž k volbě stavu dokonalosti vůbec a ku kněžství zvláště nežádali (kromě pravého úmyslu a schopnosti mravní a vědecké) onoho zvláštního vnitřního povolání Božího, nýbrž jen rozhodnutí svobodné vůle, údiv dobrého znatele, sv. učitelé církv. Alfonsa z Lig. Mluvě o povolání (*Theologia moralis* I. VI. n. 802.) diví se, proč tolik moralistů se o něm (povolání vnitřním) ani nezmiňují: „de qua [vocatione divina], cum sit res tanti momenti . . . mirum est, quod tot morales scriptores nullum verbum faciant, præter paucos.“ Ale cituje rigoristy Haberta a Concina (*Z* XVIII. století.)²⁴⁾ A tyto (a Lessia) ve mnohém následuje; ale přece tam, kde vypočítává „hlavní (præcipua) známky božského povolání ke stavu duchovnímu“, uvádí jen tyto tři: *primum scientia conveniens; secundum probitas vitæ; tertium signum est recta intentio, nimirum desiderium vacandi divinæ gloriæ et salutis animarum* (l. c. n. 802).

IV. Ratio theologica.

Rozum nepodává sice důkazů v této otázce, ale aspoň ukazuje shodnost s jinými pravdami a řeší obtíže.

1. Stačí poukázati na to, že nová theorie se zdá lépe shodovati se svobodou člověka. Arci by mohl Bůh přímo nebo nepřímou rozkázati a tak ukázati svou moc a slávu, ale k nemalé jeho slávě je také, když dává volnost právě i ve volbě stavu dokonalosti, čině sankcí ne snadnější nebo nejsnadnější spásu duše, nýbrž vznešenější odměnu a lásku svou. Rovněž prozřetelnost Boží se jeví mnohem krásněji a podivu-

pusillanimum, affictorum et melancholicorum . . . Paulus ergo, ut hoc discutiat, dicit non hominis hoc esse, sed Dei (eo sensu quo dixi) donum; ut quisque in suo statu et vocatione quasi Dei dono conquiescat, laetus vivat, seque perficiat, Deoque gratias agat.“

A ve výkladu ku 1. Cor. 7, 25 přirovnává milost zdržlivosti (*continentiæ*) k milosti setrvání (*perseverantiæ in gratia*): všichni lidé mohou obdržeti obojí, chtějí-li, t. j. modlí-li se a spolupůsobí-li patřičně.

²⁴⁾ Poněkud podobně jako oni mluví o povolání již Lessius (1554—1623) ve spisku: *Disputatio de statu vitæ deligendo et Religionis ingressu* (210 stran. Antverpiæ 1613. Moret.) V něm je již definice: *Per vocationem intelligo affectum illum, et quemdam veluti impulsus internum, quo quis sentit se incitari ad religionem, vel ad aliquem alium statum.* (l. c. n. 56.)

hodněji, když chce stejně po kterékoliv cestě svobodně zvolené vésti a přivést člověka k cíli, než kdyby mu jen jednu cestu předepsala.

2. Není to pohrdání milostí nabízenou a urážka Boží, když někdo, zvláště byl-li by mimořádným způsobem volán, přece svobodně zvolí stav světský místo stavu dokonalosti? Není. Vždyť oba stavy jsou dobré (bene — melius, praví o nich sv. Pavel 1. Cor. 7, 38.), Bůh ponechává volnost a nabízí milost k oběma stavům, a člověk nevolí stavu méně dokonalého, protože je méně dokonalý, nýbrž protože je dobrý a k lepšímu není zavázán. Tímto způsobem volíme často mezi dvěma dobrými skutky, dobrým a lepším, a nikdo přece neřekne, že chybujeme, zvolíme-li řečeným způsobem skutek pouze dobrý!²⁵⁾

14. Z toho, co bylo dosud řečeno, vyplývají již některé důsledky:

- a) Když každému, kdo nemá překážek, je volno, zvoliti si stav jaký chce, a když Bůh všem nabízí stav dokonalosti, pak nelze mluvit o povolání (vnitřním) k němu v dosavadním smyslu tohoto slova, nýbrž pouze o způsobilosti, která se vzhledem k povolání zevnějšímu (je-li v tom kterém stavu jaké, o čemž bude řeč), může nazývatí povolatelností.
- b) Tím se neupírá ani nezmenšuje nikterak význam milosti Boží při volbě stavu. I ona patří ke způsobilosti! Vždyť bez účinné milosti Boží není možný žádný záslužný skutek, tím méně tedy volba stavu dokonalosti, jenž se tak přičí kleslé přirozenosti lidské. Ale Bůh ani svou milostí, ani předurčením k nějakému stavu, ani odpíráním dostatečné milosti ke svatému životu v jiném stavu nikoho ke stavu dokonalosti neutí.
- c) Dosavadní známky povolání (vnitřního) jsou tedy známkami nebo součástkami způsobilosti čili povolatelnosti. Třeba tedy schopnosti shodné se stavem, jež kdo volí, a pravého úmyslu. Náklonnost

²⁵⁾ Bylo namítnuto: „Jeví-li se Boží pozvání jasně a zřetelně, pak bude sotva kdy bez hříchu, nesplnití ne sice samo sebou, ale pro konkrétní okolnosti. Neboť důvod, proč někdo pomine vznešenější povolání, bude pravidelně nezřízená náklonnost k té nebo oné věci tohoto světa. Oddati se takové nezřízené náklonnosti je však přestupek řádu Bohem stanoveného a proto hřích, ač zpravidla jen všední.“ (Linzer Quartalschrift 1912, str. 516.)

Ale na to lze odpovědět: Qui nimium probat, nihil probat. Tatáž námitka by mohla býti obrácena na každou volbu mezi skutkem dobrým a skutkem lepším a mohlo by se jí dokazovati, že jsme povinni vždy vyvoliti skutek lepší. Proč volíme skutek dobrý místo lepšího? Proto, že je dobrý a Bůh lepšího nepřikazuje — i kdyby se pozvání Boží k lepšímu jevílo jasně a zřetelně. Nuže, takovým způsobem, a ne právě z nezřízené náklonnosti k té neb oné věci tohoto světa, může člověk zvoliti stav světský místo stavu dokonalosti. Vždyť je přece veliký rozdíl mezi skutkem zlým a skutkem nedokonalým sice, ale přece dobrým!

však, v níž zastanci obvyklé theorie vidí rozhodující známku povolání, ba podstatu jeho, kdežto ani Písmo sv. ani sv. Otcové ani velcí starší bohoslovci o ní nemluví, není ani hlavní ani podstatnou součástí způsobilosti, nýbrž jen pomůckou usnadňující plnění povinností zvoleného stavu a mnohdy i známkou, ač ne neklamnou, způsobilosti (neboť obyčejně míváme náklonnost k tomu, k čemu máme schopnosti) a jedním z prostředků, jimiž prozřetelnost Boží člověka řídívá. Uvádí tedy Vermeersch ke konci svého pojednání jako známky toho, kdo může se věnovati stavu dokonalosti pouze tyto dvě: *aptitudo seu carentia impedimentorum*, *voluntas firma Deo confisa Ipsi in statu religioso serviendi*; a dodává znovu: *A probatissimis theologis nulla requiruntur alia*.

- d) Povolání v pravém smyslu slova jest tedy jen povolání zevnějším zvané. Chceme-li přes to dle dosavadního zvyku mluvit i dále o „povolání“ vnitřním, musíme si býti vědomi, že toto „povolání“ znamená buď jen povolatelnost, způsobilost — anebo jím můžeme rozuměti onu účinnou pomoc Boží vnitřní a zevnější (*gratiae efficaces internae et externae*), s níž člověk skutečně vyvolil svobodně stav dokonalosti [která by tedy nebyla bývala „povoláním“, kdyby člověk byl jiný stav zvolil] a již mu Bůh nyní ještě připravuje, aby ve zvoleném stavu mohl býti dobře a svatě živ — tak že o „povolání“ tímto smyslem může býti řeč teprve od svobodné volby.

Anebo konečně můžeme rozuměti povoláním čili lépe voláním každou milost, kterou Bůh člověkovu dává vzhledem k volbě stavu vznešenějšího.²⁶⁾

15. Dlužno však přesně rozlišovati mezi stavem dokonalosti, o němž byla dosud řeč, a stavem kněžským. Životu dokonalému a stavu dokonalosti by se mohl aspoň pokud se nejedná o stav řádový²⁷⁾ věnovati

²⁶⁾ Tak praví Christian Pesch (*Praelectiones dogmaticae* IX² n. 391: *Praecipue vocatio dici solet gratia vel complexus gratiarum actualium, quibus homo a Deo invitatur ad certum vitae statum recto modo, prout convenit ad salutem, suscipiendum...*

D us autem sicut diversos status instituit, ita etiam alios homines ad alios status gratia sua invitat et iuvat, ut in suo quisque statu salutem operentur (n. 392.)

Proč Bůh jednomu dá účinnou milost (*efficacem vocationem*) ke stavu dokonalosti (nebo kněžskému) a jinému ne, proč tomu dává větší než jinému, je tajemství *distributionis gratiarum*.

²⁷⁾ Stav definují moralisté: *Status, prout hic accipitur, est certa vitae conditio ex causa permanente stabilitatem habens*. (Noldin II⁸ n. 67). Stav dokonalosti je tedy život dle evangelických rad (aspoň dle jedné), z trvalé příčiny stálost mající. Tato trvalá příčina může býti slib, předsevzetí, nebo jiný způsob: účel a úmysl ovšem musí býti ctnostný. Ke stavu dokonalosti (*acquirendae vitae religiosae sensu latissimo*) při-

per se každý, kdežto je jisto, že ne všichni, nýbrž poměrně jen nemnozí mohou se státi kněžími. Vždyť kněz patří k církevní hierarchii, každá hierarchie však pozůstává z údů poměrně nečetných. Kromě toho stav dokonalosti slouží prospěchu osobnímu, vlastnímu, kdežto kněz je pro věřící lid, tak že počet kněží dlužno stanovit dle potřeby a prospěchu lidu.

Mohou tedy zastanci obvyklé theorie právem říci: Ať se věc má jakkoliv ve stavu dokonalosti (a stavu řeholním), ke stavu kněžskému aspoň musí býti člověk povolán povoláním zvláštním, a to Božským: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tamquam Aaron.* (Hebr. 5, 4,)

Zůstává tedy otázka: jak dává Bůh poznati své pozitivní rozhodnutí, jímž někoho vyvoluje ke stavu kněžskému? „Z intelektuálních a dává život řádový ještě život společný pod představenými dle pravidel od církve schválených.

K povolání k životu řádovému nebudeme tedy v tomto pojednání dále výslovně přihlížeti. Neboť život řádový není než určitý způsob stavu dokonalosti, o němž byla dosud dostatečně řeč; v tom však co stav řádový k soukromému stavu dokonalosti přidává, platí o něm mutatis mutandis totéž, co o povolání kněžském (Viz níže v této poznámce citát z Lahittona). Jen budiž ještě připomenuto z Vermeersche, že k životu ve stavu dokonalosti nutnost přijetí do řádu je *juris humani* (t. j. pouze z nařízení církve, která řády schválila a životu řádovému přednost dává před soukromým životem ve stavu dokonalosti), poněvadž samo sebou se může člověk i sám (*proprio Marte*) zasvětit životu dokonalému (*facere se religiosum: sensu latissimo*), kdežto zevnější p o v o l á n í do stavu kněžského jest potřebno *iure divino* t. j. z vůle Ježíše Krista a Boží. — Vždyť svěcení je svátost, a *missio canonica* ke hlásání slova Božího a udílení svátostí také pochází jen od církve, jíž jedině Kristus toto právo a poslání dal.

Jinak však je podobnost; a jak biskup volá svěcence, tak i „v každém řádu nebo kongregaci řádní představení volají jménem Božím ty, v nichž v noviciátu poznali potřebnou způsobilost. A [Ale] toto povolání [řádové] je opravdové *povolání* řeholní, [jen potud] pokud se omezuje k tomu nebo onomu zvláštnímu způsobu [řeholního života]; neboť co se týká povolání řeholního vůbec, k tomu je pro všechny jedno a totéž povolání zevnější, jež dal Ježíš Kristus a jež jest každému dáno na vůli přijati.“ (Lahitton, *Deux conceptions* p. 148).

Letourneau vytknul Lahittonově nauce jako nedostatek a známku její nesprávnosti, že prý jí lze užiti jen při povolání kněžském, k němuž jedinému biskup volá — ne však při povolání řádovém, misijnářském a pod.; obvyklá theorie (náklonnosti a schopnosti) že se hodí na každé povolání církevní. Uvedená slova Lahittonova byla odpovědí na tuto výtku.

Jinak řečeno: Zástupcům obvyklé theorie je povolání (vnitřní) pojem jednoznačný čili jednorodý (*conceptus univocus*) a různá povolání církevní (kněžské, řeholní atd.) jsou jeho druhy (*species*). Lahittonovi a Vermeerschovi jest však povolání (zevnější; neboť vnitřního v obvyklém dosavadním smyslu neuznávají) pojem obdobný obdobou vnitřní (*conceptus analogus analogia intrinseca*): i oni shrnují všechna povolání církevní pod jediný vpravdě společný pojem, ale tento pojem se arci neuplatňuje v různých povoláních tímže způsobem. Ke kněžství je třeba povolání *iure divino*, do řádu

mravních schopností, z přichylnosti a náklonnosti ke kněžství může člověk poznati s morální jistotou, že je od Boha vyvolen“, praví většina novějších theologů. „Jedině tím, že církev ho přijme do stavu kněžského“, praví Lahitton a těm, kteří poukazují na Hebr. 5, 4., odpovídá výkladem

iure humano. Proto i my jsme jednali napřed o povolání k životu dokonalému, k němuž dal povolání Ježíš Kristus sám všem, a pak o stavu kněžském [a řádovém].

Mluvíce o povolání vnitřním, moralisté žádávají celkem totéž ke stavu řeholnímu a kněžskému. Stanoví tytéž podstatné podmínky (vyjma svatost, nejedná-li se o řeholníky kněze) a někteří i výslovně praví, že je podobných nebo obdobných podmínek k oběma stavům třeba (na př. Lehmkuhl II¹¹ 760: *Similia in utrisque requiruntur*; Göpfert II³ 301: *Der Beruf zum Ordensstand offenbart sich analog wie beim geistlichen Stande in der inneren und äußeren Befähigung und der übernatürlichen Neigung zu demselben*).

Mohli by tedy zastanci theorie Lahittonovy již z této podobnosti nebo obdobnosti v povolání vnějším a „vnitřním“ k oběma stavům s jakousi pravděpodobností dovozovati, že ani ke stavu kněžskému není *povolání vnitřního*, že náklonnost není ani hlavní ani podstatnou známkou *způsoblosti* čili *povolatelnosti* k němu, že opravdové a jediné povolání ve vlastním smyslu slova ke stavu kněžskému jest jen povolání dosud vnějším zvané. Dokladů z Tradice by asi nechybilo. Tak na př. a Lapide staví do téže řady volbu stavu manželského, panického, kněžského (1. Cor. 7, 7): *indifferenter saepe se habet [Deus]; ita ut in multorum arbitrio omnino relinquat ut eligant vel matrimonium, vel caelibatum*. A o něco dále: *ut hic matrimonio, ille sacerdotio se addicat, sed libere*. A shrnuje výklad verše: *Elige statum quemvis*. Ale Lahitton se zabývá jen povoláním kněžským a podává důkazy nové, jež uvidíme.

Podobnost mezi povoláním kněžským a řeholním vede snadno k otázce, zda a v jakém smyslu se může říci, že kněz (světský) je ve stavu dokonalosti.

Vermeersch odpovídá: Sám sebou a přímo nedává stav kněžský zvláštní snadnosti k docílení dokonalosti. (Jeť *gratia gratis data* ku prospěchu lidu, ne *gratia gratum faciens*). Proto o něm není evanglické rady. Ale poněvadž v latinské církvi musí všichni kněží zachovávat úplnou čistotu a poněvadž v duchovní správě jsou povinni biskupovi poslušnost, blíží se, ač nedokonale a menší měrou, dokonalosti stavu řeholnímu vlastní (l. c. p. 53).

S jiné strany je však stav kněze (světského) nad stavem řeholním. Neboť i kněz má býti, ve spojení s biskupem, *sal terrae* t. j. zdokonalovati lid v duchovním životě, musí tedy i on míti již při vstupu do stavu kněžského jistý stupeň svatosti a dokonalosti (jehož může a má nabýti výchovou seminární), podobně jako biskup je *in statu perfectionis acquisitae et exercendae*. A aby kněz, i v obtížích a nebezpečích kněžského života, ve svatosti a dokonalosti oné setrval a ještě ji zvětšil, dostává se mu milostí se svěcením a se stavem kněžským spojených. Řeholník však je pouze *in statu perfectionis acquirendae*.

Je tedy rozdíl ve způsoblosti ke stavu řeholnímu a kněžskému. Do noviciátu smí vstoupiti i ten, kdo ještě není dokonalý v zachovávaní příkázání (*pueri non exercitati in praeceptis*, praví sv. Tomáš Aqu. v Quodlibet IV. q. 12. a. 23, a v Summě II. II. q. 189. a. 1.) a smí se i zavázati řeholními sliby, je-li důvodná naděje, že je bude zachovávat; ale kandidát kněžství musí míti mimo nadání a potřebné vědomosti již hned při svěcení také dostatečnou, již osvědčenou pořádanost života, ba jakousi dokonalost (S. th. I. c. ad 3.)

katechismu Tridentského: *Vocari autem a Deo dicuntur, qui a legitimis Ecclesiae ministris vocantur.* (Catech. Concilii Trid.: De ordine.)²⁸⁾

16. Lahitton tedy definuje: „Povolání kněžské je vyvolení a vyzvání ke stavu duchovnímu, z pouhé štědrosti dané, jež Bůh činí od věčnosti a v čase zjevuje a pronáší řádnými služebníky církve“.²⁹⁾

Podáme krátký, ale úplný a věrný přehled theorie Lahittonovy o povolání kněžském. Může býti stručný i proto, poněvadž ve mnohém jsou to tytéž myšlenky, jež jsme viděli u Vermeersche o stavu dokonalosti. Shoda je tím zajímavější, poněvadž Lahitton pojednání Vermeerschova neznal.

a) Dle dosavadní nauky povolání existuje ve vůli Boží a v duši kandidátově již před vyzváním církevních představených, kteří nemají

²⁸⁾ Exegeticky ani nelze o Hebr. 5, 4 mnoho říci. Veršem 4. počíná nová myšlenka, výklad jiné známky pravého velekněze. Souvislost je tato: Poněvadž Kristus nebyl z rodu Aronova, od něhož řádem {prvorozenství} pocházeli velekněží, ba ani ne z pokolení Levi, které samo přísluhovalo před Pánem, jest sv. Pavlu dokázati legitimnost Spasitelova velekněžství. Kristus si neosvojil sám této důstojnosti, nýbrž, jak Aron (a v něm jeho potomci) byl kdysi od Boha samého povolán, tak i Kristus ke svému vznešenějšímu velekněžství, a má je tedy legitimně. Důkaz podává sv. Pavel ze dvou: za messiášské uznaných žalmů. Účelem sv. Pavla jest, ukázati podobnost v tom, že Kristus byl od Boha povolán, ne v tom, jak byl povolán. Vždyť Aron {byl} povolán od Boha Mojžíšem, Kristus bezprostředně.

Ač sv. Pavel mluví jen o veleknězi Kristu, byla slova Hebr. 5, 4 vždy a to právem obracena na povolání biskupů a kněží církve Kristovy. Ale jakým způsobem jsou voláni? Toho s jistotou vyčístí nelze a u exegetů o tom nic není. Cornelius a Lapide má o Hebr. 5, 4 šest řádků, zevrubný komentář Huyghův (Carolus Huyghe S. J., Commentarius in Epistolam ad Hebraeos (VIII, 282 Gandavi 1901) deset; Allioli — Arndt pouze odkazuje k místům Starého Zákona.

²⁹⁾ Nous définissons la vocation sacerdotale: „L'élection et l'appel d'un sujet à l'état ecclésiastique; élection et appel tout gratuits, que Dieu fait de toute éternité et qu'il manifeste et intime dans le temps par l'organe des ministres légitimes de l'Eglise“ (La vocation sacerdotale p. g.)

V novém vydání Lahitton definici změnil a zlepšil. Práví (n. 141): Boží povolání ke kněžství, formální a pravé povolání ve smyslu Písma a kánonů, je podstatně: Povolání ke přijetí kněžství udělené kandidátovi jménem Božím a mocí Boží od řádných zřízců církve. [L'appel divin au sacerdoce, l'appel formel et proprement dit, au sens scripturaire et canonique, est essentiellement: l'invitation à recevoir le sacerdoce, adressée à un sujet, au nom de Dieu et en vertu de son pouvoir, par l'organe des ministres légitimes de l'Eglise.]

Smysl obou definicí jest Lahittonovi úplně tenýž. Jako důvod proč změnil slova, praví:

1. Jest zbytečno uváděti v definici časné události věčné dekrety Boží, neboť se rozumí samo sebou, že všechno, co se děje v čase, je uspořádáno „ab aeterno“.

2. Dřívější definice má ve slovech přece ještě jakousi stopu theorie a způsobů mluvení, proti nimž Lahitton bojuje; proto jí také někteří neporozuměli správně.

jiného úkolu než konstatovati je a řídit se dle něho; dle Lahittona povolání pozůstává právě v tomto vyzvání církevních představených učiněném na místě Božím. V dosavadní nauce Bůh zjevuje své věčné vyvolení známkami subjektivními (schopnostmi a náklonností); dle Lahittona objektivním vyzváním legitimních služebníků církve. Tím se liší povolání ku kněžství od každého profanního povolání. To co je v povoláních profanních *celek, totum* t. j. schopnosti (třebas i náklonností dosvědčené a posílené) spojené s vlastním rozhodnutím, to (t. j. schopnosti, vůle, po případě i náklonnost) je při kněžství pouze *dostatečná látka* (materia sufficiens), *povolání in potentia, povolatelnost, způsobilost* k povolání Božímu. A to povolání Boží přichází prostřednictvím řádných zástupů Božích v církvi, majících jurisdikci *in foro externo*, neboť doplňovati řady duchovenstva je funkce *fora* vnějšího, věc *gubernationis ecclesiasticae*. Teprv od toho okamžiku, v němž kandidát obdrží a přijme toto oficiální povolání (naprosto definitivně děje se obojí teprv v okamžiku svěcení, jež se uděluje *potestate ordinis*) a tím že je obdrží, bude opravdu povolán od Boha, *vocatus a Deo*, jak i Aron byl povolán od Boha, ale Mojžíšem, *tamquam Aaron*. Jinými slovy: Věčné povolání Boží jest samo vyzvání biskupovo, od Boha ovšem předvedené a chtěné (u nezpůsobilých: připuštěné, chtěné *voluntate permissiva*.) *Vocari autem a Deo dicuntur, qui a legitimis Ecclesiae ministris vocantur*. (Catech. Romanus, p. 2. c. 7. n. 3.) A toto povolání od biskupa je opravdu povolání Boží, poněvadž je dáno na místě Božím, mocí od Boha udělenou. „In nomine Domini huc accedite“ (Pontificale: Ordin. Subdiaconi.)

- b) Toto povolání je velká milost, již Bůh nikomu není povinen dáti a již kandidát nemůže zasloužiti *de condigno*, nýbrž jen *de congruo*, kterou však Bůh někdy i zcela bez zásluh dává.
- c) Ač Bůh od věčnosti ví, koho tímto způsobem v čase povolá a od věčnosti tedy povolatí chce, přece toto povolání není následek předurčení ke stavu duchovnímu, nýbrž jen důsledek toho, že kandidát (s milostí Boží) svobodně se nabídne volbě církve a od církve je vyvolen:
- d) Aby se kandidát mohl právem nabídnouti, musí míti způsobilost, t. j. pravý úmysl, dostatečné vzdělání a přiměřenou, i životem osvědčovanou ctnost.³⁰⁾ Náklonnost ať přirozená ať nadpřirozená

³⁰⁾ V opravdové ctnosti je vlastně již obsažen pravý úmysl jako část v celku. Proto také sv. Tomáš Aqu. a Tridentinum mluví jen o vzdělání a o ctnosti.

(ostatně je mnohdy velmi nesnadno rozlišovati *actus naturae* a *actus gratiae*!) není ani podstatným ani nutným požadavkem ke způsobilosti, nýbrž Bůh, dá-li ji, jen jí usnadňuje svobodné rozhodnutí, nabídnouti se církvi k povolání, a dává v ní pomůcku v obtížích budoucího stavu. Mnozí dobří ba svatí kněží ji neměli, když vstupovali do stavu kněžského.³¹⁾ A ostatně i kdyby (dato, non concessio) náklonnost (ať taká nebo jinaká) byla podstatnou, potřebnou částí způsobilosti, odpověď na otázku o povolání kněžském zůstává tatáž: povolání přichází od Boha jen biskupem.

³¹⁾ Rozumí-li však kdo náklonností pevnou, rozváženou vůli, věnovati se s pomocí Boží službě Boží a církve ve stavu kněžském a plniti všechny povinnosti tohoto stavu, pak Lahitton tuto náklonnost nejen uznává za potřebnou, nýbrž i důrazně žádá (na př. v *La vocation sacerdotale* p. 295—296). Ale to je jen jeden ze způsobů pravého úmyslu!

Rovněž neubírá Lahitton ani v nejmenším významu milosti Boží vnitřní a vnější vzhledem k onomu svobodnému rozhodnutí, nabídnouti se povolání církve sv. Bůh sám pečuje zvláštními milostmi (účinnými, ale jež neruší svobody lidské), aby nikdy nescházelo způsobilých, kteří se nabídnou volbě církve a mezi nimiž církev bude moci voliti kněze dle svých potřeb. A někdy se opravdu i podobá, jakoby Bůh sám upozorňoval velkými dary nebo velkou náklonností, jež někomu dává, ty, jimž je o kněžský dorost se starati, aby si ho všimnuli, aby ho *studovali*, zda je to povolatelnost a zda je místno přijati ji. Ale tyto milosti mohou působiti i nepozorovaně a zvláště i v kandidátovi nemusí se jeviti neobyčejnými vnuknutími anebo blaživými city ani ukazovati stav kněžský tak vábivě, že pak sama sebou vzniká náklonnost.

O svém stanovisku ke slovu „*náklonnost*“ praví Lahitton (*La vocation sacerdotale* p. 294—297): Uznáváme bez obtíží, že jsou podobnosti mezi náklonností (jíž vyžaduje obvyklá theorie) a pravým úmyslem (jenž stačí Lahittonovi); ale četnější jsou rozdíly.

1. Neschvalujeme volby slova „*náklonnost*“ na místo slova „*pravý úmysl*“, jež jest v otázce o povolání jediné slovo opravdu theologické.

2. Slovo „*náklonnost*“ je dvojsmyslné, nemá úplně přesného významu; zdá se, že ve svém pojmu obsahuje ideu chuti čili záliby (goût), citelné náklonnosti (inclination sensible); to však není nikterak potřebno k pravému úmyslu.

4. Konečně a především náš pravý úmysl nemá v záležitosti povolání naprosto úlohy, kterou Branchereau (zastance obvyklé theorie, proti němuž se Lahitton obrací) připisuje náklonnosti.

Jemu je náklonnost známkou pozitivní, ba jedinou pozitivní známkou povolání. Kdo ji má, tomu jest míti za to, že je zcela jistě od Boha povolán; neboť tato náklonnost je povolání samo a biskup svým vyzváním jen vydá svědectví tomuto kněžskému povolání, jež existuje neodvisle od něho.

Celý tento spis je protestem proti těmto výrokům. Pravý úmysl, jehož potřebu hájíme, není nikterak známkou, že někdo má povolání, nýbrž znamením, že je může obdržeti a přijati, a není ani jediným ani snad nejdůležitějším mezi znameními, jež se vyžaduje před vyzváním Božím. Aby byl někdo povolatelný, *vocabilis*, je stejně třeba tří podmínek: pravého úmyslu, přiměřených vědomostí, spořádanosti života.

e) Každý, kdo má uvedené vlastnosti, smí se nabídnouti volbě církve; ale tyto vlastnosti dávají kandidátovi, i kdyby je měl sebe větší měrou, jen povolatelnost, *způsobilost*, ne povolání. Úsudek o nich může, ba musí ponechat biskupovi a jeho zástupcům a biskup tím že jej vyvolí, teprv dá mu povolání na místě Božím. Jiného (vnitřního) povolání ke kněžství není.³²⁾

f) Zkouškou biskupovou nebo jeho zástupců se tedy nekonstatuje, zda kandidát je od Boha povolán, nýbrž pouze, zda je povolatelný, zda má způsobilost, aby byl od Boha povolán. A způsobilost není ani známkou, že Bůh chce, aby církevní představený někomu povolání dal. Neboť Bůh, ponechávaje člověku svobodnou volbu stavu (nevolaje povoláním vnitřním), dává mu schopnosti, jež ho uschopňují ne právě pouze ke kněžství. Nemá tedy ani kandidát způsobilý čili povolatelný pro svou způsobilost práva na povolání a svěcení, ani biskup není k vůli této způsobilosti povinen vysvětit ho.³³⁾

Nepovolá-li ho biskup, nemůže nepovoláný říci, že mu bylo zmařeno, zničeno povolání (leďa, že by rozuměl ve smyslu profanním a nevlastním: povolání = stav životní.) Povolá-li však biskup někoho, bude to vždy pravé, platné povolání, neboť moc povolávati ke

³²⁾ Lahitton míní: Kdyby v mimořádném a naprosto řídkém případě Bůh před povoláním od biskupa zjevil nebo jinak evidentně ukázal, že kandidáta vyvolil ke kněžství, byla by to známka pro kandidáta, že smí (nebo snad je i povinen) nabídnouti se církvi, a kdyby i biskup nabyt téže evidence, byl by snad i on povinen řídit se touto volbou Boží (a kdyby Bůh chtěl někoho míti absolutně [*absolute, non tantum conditionate*] knězem, nescházelo by mu prostředků, biskupa přivést k tomu, aby jej skutečně povolal) — ale ani v tom případě by Bůh nedával svěcenci sám bezprostředně povolání. Myslím, že odevzdal Bůh do rukou církve svou moc povolávati kněze tak úplně jako moc světit je. Zkrátka, ať má někdo sebe větší milosti a dary, nelze říci, že je povolán od Boha, nepovolá-li ho vskutku biskup: vždycky jen toto vyzvání biskupovo dává teprv povolání tak jak teprv jen biskup dává svěcení. Nikdo jiný není povolán od Boha než kdo je povolán od církve, a všichni, kteří jsou povoláni od církve, jsou povoláni od Boha (aspoň voluntate Dei consequente, vůlí připouštějící, jedná-li se totiž o nezpůsobilého). Bůh volá pouze církví, s církví, v církvi. Podmínky platnosti a dovození jsou tytéž pro povolání ke svěcení a ke svěcení samému. Každý, kdo je schopný (*subjectum capax*) býti platně vysvěcen, je schopný býti platně povolán.

³³⁾ Mnohem více lidí dal Bůh způsobilost ke kněžství (aspoň *idoneitatem remotam*) než chce míti kněží a než je a může (již dříve bylo řečeno, že *omnis hierarchia est paucorum*!) býti v církvi kněží. Ještě i z jiného důvodu způsobilost nedává práva na svěcení. Při svátostech, které jsou na prvním místě k dobru a posvěcení jednotlivců, má člověk o svátost žádající a přiměřeně připravený (na př. kajcník, jenž se dobře vyzpovídal) právo, aby mu svátost byla udělena. Ale při svěcení je jinak. Kněžství bylo ustanoveno především ku posvěcování jiných, k dobru církve. Proto kandidát, ať sebe dokonalejší, nemá práva na kněžství: jeho vnitřní svatost jest dobro osobní, jež nevyžaduje ani moci posvěcovati jiné ani moci řídit a spravovati je.

kněžství a tak pečovati o potřebu diecése je v biskupovi moc řádná (*potestas ordinaria*), t. j. spojená se samým úřadem jeho a proto ji vždy platně vykonává. Proto koho církev přijme, ten je *eo ipso* také od Boha povolán a netřeba se mu trápiti, aby v sobě odkryl ještě nějaké jiné povolání.³⁴⁾ Aby však povolání bylo s biskupovy strany dovolené (*licita*), musí biskup konstatovati sám nebo svými zástupci v kandidátovi aspoň minimum způsobilosti čili povolatelnosti. To je *conditio sine qua non* dovoleného, oprávněného povolání.

Ba biskup může, vyžadují-li toho potřeby diecése nebo, má-li nadbytek kandidátů, své požadavky nad minimum zvýšiti a třebas i žadatele, ač schopného a hodného, do semináře nepřijati prostě proto, že ho pro svou diecési nepotřebuje. Vždyť koho biskup nepovolá, ten nemá povolání, a tak jak se svobodně nabídnul jemu, tak se může nabídnouti volbě jiného biskupa anebo se věnovati stavu jinému.³⁵⁾

- g) Konečně je dobře připomenouti znovu výslovně ještě toto: Řka, že vnitřního povolání není, Lahitton tím zamítá nejen mínění, že povolání vnitřní je celé, úplné povolání, nýbrž i mínění, že úplné povolání se skládá ze dvou částí: vnitřního a vnějšího. Neboť i v této druhé hypotesi, praví, by biskup již nepovolával opravdu ke kněžství, nýbrž jen by přijímal povolané od Boha. Jeho úkol by se omezoval na to, že by takto povolaným otvíral dvěře svatyně

³⁴⁾ Ovšem byl-li povolán, nemaje aspoň minimum způsobilosti (ať se to stalo omylem nebo nedbalostí církevních představených, ať hříšnou lstí nebo přetvářkou kandidátovou), je povinen dodatečně si ji zjednat, ale i on jest a byl opravou povolán, jakmile jej biskup povolal a bude ve stavu kněžském na svém místě, jakmile si způsobilost zjedná. Kdežto kdo by byl dle dosavadní theorie vysvěcen bez povolání (vnitřního, t. j. bez předurčení Božího), nemůže si ho ovšem nikdy dobytí a bude po celý život na nesvém místě.

³⁵⁾ Rozumí se téměř samo sebou a Lahitton také výslovně praví, že přijetím do kněžského semináře uzavírá se s kandidátem quasi-smlouva, již biskup a představení semináře (tvořící s biskupem, legitimním rozdavatelem povolání, jednu morální osobu, poněvadž jednají jeho jménem a z jeho výslovné delegace) se ve svědomí zavazují, povolati jej ke kněžství, dostojí-li všem povinnostem dobrého alumna a bude-li způsobilý, jak se v diecési vyžaduje. (Přijetím do semináře počíná za nynějších okolností povolání ke svěcení, tedy ovšem počíná i právo na svěcení. Jen před povoláním není práva. Čím dále plynou léta seminární, tím větší pevnosti nabývá toto povolání: dovršeno bude v okamžiku svěcení). Hříchu nespravedlnosti by se dopustili, kdyby dali nebo odepřeli povolání proti svému svědomí. Ale o této způsobilosti jsou jen oni (t. j. biskup a jeho delegáti) oprávněnými, kompetentními soudci, ne jiní ať duchovní nebo laikové; tím méně padá na váhu mínění kandidátovo o sobě samém.

Ale i přes tuto quasi-smlouvu kandidát může říci, že by si zasloužil (leč *de congruo*) milosti povolání a vysvěcení!

a oni by do ní vstupovali plným právem od Boha obdrženým. Biskup by tedy nesměl odmítnouti povolaných, kteří by se mu nabí-
zeli přílišným počtem, neměl by práva, zvýšiti úroveň svých po-
žadavků. Když sám Bůh by bezprostředně volal, jakým právem by
biskup odmítal? Biskupovi by bylo jen srovnati svou vůli s vůlí
Boží; jeho vyzvání nebo přijetí nezasluhuje pak názvu *povolání*,
nýbrž jest jen *conditio sine qua non* ke vstupu do stavu kněžského.
Zkrátka: i na tuto druhou hypotese se vztahují důkazy z irregularit
církevních a z předpisů o počtu těch, kteří smejí býti od bis-
kupů přijati. (Důkazy tyto budou uvedeny později mezi ostatními
důkazy Lahittonovy.)

17. Jak vidno, všecko se v této theorii zakládá přímo nebo ne-
přímo na tvrzení, že není vnitřního povolání Božího ke kněžství, nýbrž
že to, co bylo dosud zváno povoláním vnitřním nebo jeho známkami, jest
jen povolatelnost, *způsobilost* nebo její známky: že jediné, úplné povolání
je povolání dosud vnějším zvané.

Lahitton nepraví, že by vnitřní povolání bylo v sobě nemožno. Tak
jak Bůh dává a rozmnožuje posvěcující milost i bezprostředně i objektivní
nástrojnou příčinou svých svátostí, tak by mohl své povolání vkládati
bezprostředně do duší vyvolenců a ukazovati je známkami subjektivními
— anebo to může činiti objektivním orgánem své církve, tak že vyzvání
biskupovo je nástrojnou *příčinou* povolání a nikdo nemůže říci, že je od
Boha povolán, není-li a dokud není povolán od církve. Který způsob
zvolil?

Důvody z rozumu nedokazují opravdu ani jednoho ani druhého:
neboť v obou theoriích zůstává nedotknuta Boží prozřetelnost a věčné
povolání od Boha a zvláštní přednost stavu kněžského; dle obou Bůh
bude vždy pečovati o dostatečný počet kněží.

Prameny theologické však, praví kanovník Lahitton, dokazují thesi
jeho, kdežto opačná these o povolání vnitřním není nikterak dokázána
důvody vzatými ze zjevení.³⁶⁾ Podáme krátce důkazy Lahittonovy.

³⁶⁾ Také Vermeersch praví (l. c. p. 55): 1. *Voluntate Dei consequente ipsam exter-
nam assumptionem, vocantur quotquot legitime Ordines susceperunt.*

2. *Quid autem de antecedente voluntate beneplaciti divini? Frustra hic rursus
et sine valido argumento postulaveris specialem illam seu extraordinariam vocationem
qua Deus interna locutione sua manifestarit consilia. Sed cum status iste proponatur
ab Ecclesia ineundus iis qui sponte petant et admittantur, fas est cuilibet idoneo
hunc statum appetere cum sincera intentione exsequendi eiusdem status obligationes.
Quae causa est, cur de divina vocatione scholastici et classici doctores altum illud
servaverint silentium quod miratur S. Alphonsus (Theol. mor. l. 6, n. 802.).*

I. Důkazy z Písma sv.

1. Obdobné (analogické) události z Písma sv. Povolání Arona Mojžíšem, od Boha ustanoveným vůdcem lidu israelského (Exod. 30, 23—30.); povolání Apoštolů lidským hlasem Ježíše, nejvyššího kněze. (Marc. 9, 14.)

V žádném případě povolání vnitřní, subjektivními schopnostmi a náklonnostmi, nýbrž povolání pouze objektivní, vnější.³⁷⁾

2. Nauka apoštolů. Volba prvních jáhnů (Act. 6, 3. 6.); Timotheus vyvolen od sv. Pavla (Act. 16, 1—3.); podmínky vyžadované od sv. Pavla pro volbu různých úřdů hierarchie (1. Tim. 3, 1—10.; 2. Tim. 2, 2; Tit. 1, 5—9.)

V žádném z těchto míst není ani zmínky o předchozím povolání vnitřním (snad i náklonností osvědčeném), jež by bylo třeba řádně konstatovati a jež by, jsouc konstatováno, bylo důvodem vyvoliti někoho a povolati jej ke svěcení. Zkouška vztahuje se jen na způsobilost, žádá se jen na způsobilost, žádá se jen přiměřená radost života a přiměřené vědomosti, slovem, způsobilost: *idonei* (2. Tim. 2, 2; 2. Cor, 3, 6)³⁸⁾.

³⁷⁾ Lahitton sám je uvádí ne jako důkaz, nýbrž ke vzbuzení příznivého dojmu (à créer un préjugé favorable).

³⁸⁾ *Letourneau* (v *Revue pratique d'Apologétique* X (1910) p. 371) praví pouze, že považuje tento důkaz za příliš slabý. (Dle *Letourneau*-a úplné povolání Boží ke kněžství pozůstává ze dvou částí: *ve foru vnitřním* náklonnost a schopnosti, *ve foru vnějším* kanonické vyzvání biskupovo na místě Božím).

Prof. Dr. Adloff (*Straßburger Diözesanblatt* 1910, pag. 539.) přisvědčuje: „Wir leugnen nicht, daß die wesentlichen Anforderungen, die der Völkerapostel an den zu Weihenden stellt, sich auf die probitas vitae und die scientia competens zurückführen lassen.“ Ale namítá: „Bei diesen Kandidaten setzt der Apostel, dies wird wohl Lahitton nicht in Abrede stellen, die recta intentio voraus. In dieser richtigen Absicht, verbunden mit den erwähnten zwei Haupteigenschaften, konnten gewiß die Schüler des Völkerapostels einen hinreichenden Hinweis für die innere, dem äußeren Ruf der Kirche vorausgehende Berufung finden.“

Vdp.: Ale jak si zevrubněji představuje vnitřní povolání a jak vyvrací námitku Lahittonovu, že pak může býti a též asi je mnohem více vnitřně povolaných než církev může povolati a povolává zevně, o tom se Adloff nezmiňuje. — Snad tak jako Hurtaud nebo nějak podobně? (Viz poznámku 48). — Kromě toho proti Adloffově námitce zdá se býti výrok Tridentina (sess. 23. cap. 2.): „Nam non solum de sacerdotibus, sed et de diaconis sacrae literae apertam mentionem faciunt, et quae maxime in illorum ordinatione attendenda sunt gravissimis verbis docent.“ K těmto maxime attendenda by přece patřilo i vnitřní povolání: Tím je vyvrácena i výtka Hurtaudova.

Hurtaud (l. c. p. 206) zdá se, že vytýká, že je to pouze *argumentum ex silentio*; takový důkaz že dokazuje málo neb nic.

Ovšem, není to důkaz rozhodný, ale přece není bez významu, uvážíme-li počet míst uvedených a zvláště počet vlastností žádaných od sv. Pavla a zároveň důležitost povolání vnitřního, je-li jaké!

II. Důkazy z Tradice, z nauky a praxe církevní.

Církev, praví Lahitton, se arci nevyjádřila slavně o povolání a tím méně o onom bodu, jímž se zde zabýváme. Nicméně tomu, kdo uváží některá fakta a některé dokumenty, nelze pochybovati o jejím smýšlení.

1. Svatí Otcové v textech, které se v této věci uvádějí, nemluví nikdy o povolání vnitřním daném přímo od Boha.³⁹⁾

Lahitton ostatně sám praví: Mohli bychom se mýliti ve výkladu těchto míst Písma sv., ale důkaz z nauky a zvláště z praxe neomylné církve sv. tento výklad dle našeho mínění zcela jasně potvrdí.

Uvádívají se kromě Hebr 5, 4 i některá jiná místa Písma sv. na důkaz povolání vnitřního. Ale dají se dobře vysvětliti i v theorii Lahittonově. Tak Luc. 10, 2 a Joa. 10, 1 o povolání zevnějším; Joa. 15, 16 o milosti Boží, již třeba; Act. 2, 24 o povolání apoštolském, jež svou podstatou je přímo od Boha; Jer. 23, 21 o povolání proroků.

³⁹⁾ Lahitton uznává otevřeně, že o této věci ještě nebyla konána podrobná, za tím účelem podniknutá patristická studia. Místo své theorii přející myslí že našel u sv. *Cyrilla Alex.* (MPG. 68, 726), jenž praví: „Ad sacerdotii munus quod a Deo defertur sua sponte accedat nemo sed ut vocetur exspectet“; a toto očekávání vysvětluje sv. Cyrill slovy Exod. 28, 1, kde Mojžíš má povýšiti Arona a jeho syny na kněze. Hurtaud (l. c. p. 194 ss.) ostře proti tomu polemizuje. Dlužno asi uznati, že Lahitton to nemůže stricte dokázati, ale sensus obvius i v celém kontextu se mi zdá přece býti spíše pro L.

Prof. Dr. Adloff (Straßburger Diözesanblatt 1910, p. 533) praví: „Wir geben zu, daß, wenn die Väter vom Berufe zum Priestertum im aktiven Sinn sprechen, sie darunter die Berufung durch die Kirche verstehen. Ob die Eigenschaften und die innere Disposition, die sie zum Eintritt in das Heiligtum verlangten, Zeichen eines inneren, den Willen Gottes offenbarenden Berufes sind, darüber haben sie sich nicht explicite ausgesprochen. Sie begnügten sich, deren Notwendigkeit zu betonen. Totéž uznává Letourneau. Slova sv. Bernarda: „Multi quidem veniunt, sed considera quis vocetur“. (MPL. 182, 852) sám Adloff vykládá z kontextu jen o potřebě *milosti*; stejně asi dlužno vykládati jiný výrok: „Consideremus et nos, an vocati venerimus et vocati a Deo, cuius haec vocatio est“; rovněž jiná slova z řeči 58. in Cant. (MPL. 183, 1056 s: ale tam je řeč o někom, kdo již je knězem nebo biskupem). Obtíž by mohly působiti jiné výroky sv. Bernarda. Píše Brunonovi, zvolenému arcibiskupem kolínským, jenž se ho tázal o radu, má-li volbu přijati, zda totiž dle Bernardova mínění Pán Bůh opravdu chce, aby přijal: „Quis hoc mortalium definire praesumat? Deus forsitan vocat: quis audeat dissuadere? Forte non vocat: quis appropinquare suadeat?“ (MPL. 182, 105). Ale Hurtaud uznává (l. c. p. 194), že se tu možná jedná jen o *do-volenost* přijati volbu (poněvadž volby byly za tehdejších časů mnohdy nekanonické) a hlavně o způsobilost, poněvadž Bruno se ve svém listu ke sv. Bernardovi přiznává, že jeho minulý život byl velmi špatný. A sv. Bernard praví: Nec enim negandum est, hujuscemodi vitam esse indignam tam sacri dignitate ministerii, a nedává Brunonovi určité odpovědi: neque enim possum unde certus non sum, certam proferre sententiam.

Mnohdy bývá uváděn jako důkaz pro obvyklou theorii o povolání text sv. Anselma (ve skutečnosti je od *Hervae*, z jeho výkladu epištoly k Židům): „Nemo per semetipsum sumit illum honorem, sed qui vocatur a Deo“. Ale bezprostředně násle-

Rovněž je známo, jak mnozí sv. Otcové a později mnozí jiní svatí, kteří jistě byli *způsobilí* ve smyslu Lahittonově, před kněžstvím prchali (sv. Jan Chrysost.) nebo se mu vyhýbali, pokud jen mohli. (Sv. Augustin, který se vyhýbal městům, o nichž věděl, že tam potřebují kněze; až jednou, nevěda o této potřebě, přišel do Hippo a tam byl polapen). Že by při svěcení nebyli měli *pravé, úplné* povolání, nelze říci. Měli povolání vnitřní? Ale pak o něm musili na prvním místě vědět oni sami! Proč pak tedy tito svatí Bohu utíkali jako Jonáš? To není pravdě podobno! A církev je měla také za tím hodnější a povolatelnější, čím více oni se pravili nehodnými a prchali!

Jak vysvětlí, praví Lahitton, opačná theorie tyto časté případy?⁴⁰⁾

2. Velcí bohoslovci doby starší nemají ani slova o povolání vnitřním ani o náklonnosti; žádají jen způsobilost intelektuální a

dující slova dávají smysl Lahittonův: „Qui enim recte et canonice eligitur, a Deo vocatur. Ille sumit honorem apud Deum et homines, qui per Ecclesiae procuratores et viros fideles a Deo vocatur ad hanc praelationem, ita digne et sincere, tanquam Aaron, qui non sibi imputavit, nec aliquo modo ingressit, sed in bene Deo per Moysen electus est“ (MPL. 181, 1564).

⁴⁰⁾ Letourneau a jiní odpovídají, že jsou případy neobyčejné, mimořádné, z nichž nelze argumentovati. Na to odpovídá Wirth v květnovém čísle amerického „The Ecclesiastical Review“: P. Brouwer by chtěl, abychom vyloučili z diskusse „příklady z Písma a ze životů Svatých“. Jistě nemůže očekávat, že toto pravidlo přijmeme; důkaz z Písma a z obyčeje apoštolské církve má ve všech naukových otázkách velmi velkou důležitost. Nějak by je mohl vysvětliti Hurtaud ve své theorii (ač sám této aplikace nepodává). Hurtaud praví: Tytéž vnitřní reality (scientia, probitas, recta intentio supernaturalis) činí člověka i způsobilým i (vnitřně) povolaným od Boha (p. 11). Všude tam (p. 51) a jen tam (p. 247), kde je tato recta intentio supernaturalis ke kněžství, je povolání Boží. Ale dle Hurtauda je kandidátovi téměř nemožno říci si s jistotou, že zná všechny povinnosti stavu kněžského (p. 250 s.; *toutes ses circonstances individuantes* p. 126) a tudíž téměř nemožno, poznati sám, zda chce kněžství z pravých důvodů, zda má tedy pravý úmysl (l'acceptation pleine et efficace de tous les devoirs réels et des sacrifices positifs de la vie sacerdotale; ce désir profond, efficace, concret et circonstancié, qui est une intention proprement dite p. 390. 391), jenž ovšem, je-li pravý, je i nadpřirozený (p. 247); a kandidát ani nemá autority o tom souditi. On je povinen jíti k biskupovi, a biskup je povinen zkoumati. A biskup oznámí kandidátovi s jistotou a autoritativně, že pravý úmysl má. Tím biskup nedává povolání, nýbrž se vyjadřuje o skutečnosti povolání Božího: vyzvání biskupovo *znamená oficiálně* povolání, a vnitřní vlastnosti neznamenaají povolání Boží leč prostřednictvím (par) vyzvání biskupova (p. 247 ss).

Mohl by tedy někdo vysvětlovati jednání sv. Otců tím, že nepoznávali sami v sobě s jistotou povolání Božího a nevěděli, že jsou povinni představit se církvi. Ale co je přirozenější: tento výklad nebo theorie Lahittonova?

Ostatně, při theorii Hurtaudově se člověk mimoděk táže: Ale je opravdu tak nesnadno míti pravý úmysl a poznati to i sám s dostatečnou jistotou? Přemnozí vstupují na př. do stavu manželského bez tak důkladné znalosti všech jeho povinností a obtíží: mají všichni tito nepravý úmysl?

mravní. (V této je také pravý úmysl.) To však nejsou známky povolání, nýbrž pouze povolatelnosti, způsobilosti. Tak sv. Tomáš (Summa th. Suppl. q. 36.) A o něco později (q. 38. a. 1.) mluví o biskupovi a jeho moci světití, srovnává jej s králem, jenž obsazuje úřady světské (dle způsobilosti ovšem!), a opět nepraví ani slova o povolání vnitřním a zřeteli k němu. Jen nehodných nesmí biskup světití. (q. 36. a. 4.)⁴¹⁾ A zásady kterým sv. Tomáš učí výslovně o vstupu do řádu (že je dovoleno, ba chvály hodno inducere, sollicitari, attrahere in religionem, a to osoby i zcela mladistvé, že rodiče smejí své děti před užíváním rozumu dáti klášteru: nikde však ani zmínky, že by bylo třeba pátrati po nějakém určení Božím, po předchozí náklonnosti kandidátově) platily mu zřejmě i o vstupu do stavu kněžského. Neboť přiměti hocha, aby vstoupil do řádu, znamenalo i ve středověku, přechasto uvéstí jej na cestu ke kněžství. A obtíže, které sv. Tomáš řeší, platí nejen o stavu řeholním, nýbrž i o kněžském.

Jest známo, jak velice přispěl sv. Karel Borromejský k dekretům Tridentským o výchově kleriků a zvláště o zřízení seminářů, a s jakou horlivostí prováděl dekreta koncilie. Nuže, jak si počínal tento dobrý znatel smyslu dekretů Tridentských při doplňování kněžstva a jak vykládal nařízení Tridentská? Jeho dějepisci vypravují, jakou neunavnou péči věnoval kněžskému dorostu, u jeho úřední akta, zvláště synodální dekreta obsahují četné a podrobné předpisy o této věci. Ale nikde stopy o potřebě povolání v moderním smyslu. Naopak: sv. Karel kromě těch, kteří se sami hlásí, uznává a doporučuje péči i takového kandidáta, který „a parentibus adhuc infans destinetur (militiae clericali)“ a snažně vybízí: „illud unusquisque parochus valde studeat, ut quamplurimos potest pueros, praesertim pauperes, bona indole praeditos, qui spem afferant, se sacris initiatos, Ecclesiae ministros utiles fore, ad ecclesiasticae vitae

⁴¹⁾ Adloff (l. c. p. 535) uvádí proti Lahittonovi *Stapletona* (1535—1598). Ale ten má sice *jméno* vocatio interna, nerozumí jím však *určení* Boží ke kněžství, jehož třeba poslechnouti (a Lah. bojuje jen proti tomuto pojmu!), nýbrž *beneplacitum* divinum, *approbationem* divinam anebo *gratiam* praevenientem. Totéž třeba říci o místu z *Halliera* (1595—1659) a rovněž *De Ponte* mluví jen o *milosti* (gratia praeveniens). Jméno *vocatio interna* nemusí znamenati u všech autorů totéž! Ostatní spisovatelé, jež Adloff uvádí, nejsou *ad rem*, poněvadž Lahitton sám praví, že od XVII. stol. se pojem povolání změnil a proti němu bojuje.

Hurtaud má za to, že ze starých nikdo není pro Lahittona, z nových jen *Berardi* (Praxis confessoriorum n. 1235) a *Vermeersch*. Důkazu pro své tvrzení o starých arci nepodal. Ale což nemluví pro Lahittona jasně ono mlčení starých theologů o potřebě vnitřního povolání (o níž by musili mluvit, kdyby existovalo!) a onen údiv sv. Alfonsa nad tím? A Cornelius a Lapide, který s takovou prostotou a otevřeností vykládá i výslovně o kněžství tutéž nauku jako Vermeersch-Lahitton, beze zmínky o jakémkoliv odpůrci, kdežto jinde vždy odpůrce jmenuje — není ten pro Lahittona?

normam accurate erudiat . . .“ (Acta Eccl. Mediolan. I, Concil. prov. IV. p. 115). Nikde však ani stopy, že by bylo třeba hledati buď v tomto útlém mládí, buď později (a přece sv. Karel vypočítává několikrát podmínky, jež třeba ke svěcením žádati) známky nějakého předchozího povolání Božího.

3. Církevní sněm Tridentský (sess. 23. De reformat.) mluví obšírně (cap. 4. 5. 7. 12. 13. 14. 16.) o podmínkách potřebných u svěcenců a u chovanců chlapeckých seminářů (cap. 18.): nikde však nepraví ani slova o povolání vnitřním.⁴²⁾

A nařizuje, aby do chlapeckých seminářů se přijímalo „pro modo facultatum et dioecesis amplitudine“ (cap. 18.), aby nikdo nebyl vysvěcen, „qui iudicio sui episcopi non sit utilis aut necessarius suis ecclesiis“ (cap. 16.). Ale volá-li Bůh přímo, jak může církev Bohu klásti meze?

4. Katechismus Tridentský. Arci není slavným vyjádřením nauky církve sv., ale byl schválen a často doporučen od Sv. Stolice. On však žádá ke kněžství: *Huius igitur tanti officii onus nemini temere imponendum est, sed iis tantum, qui illud vitae sanctitate, doctrina, fide, prudentia sustinere possint. Nec vero quisquam sumat sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron. Vocari autem a Deo dicuntur, qui*

⁴²⁾ Kdyby od tohoto povolání vnitřního a jeho splnění záviselo věčné blaho kněží a věřících, byl by se o něm církevní sněm měl s důrazem zmíniti. Adloff arcimíní (l. c. p. 540), že Tridentinum a Římský katech. se proto nezmiňují výslovně, poněvadž chtěly proti novotářům protestantským a viklifikickým klásti důraz na potřebu povolání zevnějšího, k ochraně církevní hierarchie a viditelného kněžství. — Ale protestanté také přece „povolávali“ viditelně (Trid. sess. 23. cap. 4. et can. 7.) — Kromě toho je tato výtku i z jiné příčiny neplatná. I když připustíme (jak i Lahitton připouští: *Deux conceptions* p. 200 ss.), že v dogmatické části sezení 23. Tridentinum staví proti jednotlivému bludu protestantů jen jednotlivý bod nauky správné, nenásleduje totéž pro část disciplinární (sess. 23. De reformat). Tam sněm nařizuje ne se zřetelem na bludy kacířů, nýbrž se zřetelem k nápravě a k dobru církve, jací mají býti ti, kteří vstupují do duchovního stavu. Třeba-li tedy předchozího povolání vnitřního a je-li nad to tak důležité, jak obvyklá theorie učí, očekávalo by se právem, že Tridentinum se o něm výslovně a s důrazem zmíní. Ale nezmiňuje se. Ergo.

Ještě více to platí o katechismu Tridentském, který teprv není namířen proti tomu neb onomu jednotlivému bludu, nýbrž jako každý opravdový katechismus vykládá především nauku v její objektivní a absolutní pravdě a povýšenosti nad časové bludy a spory. (Cf. Trid. sess. 24. De reformat. cap. 7; sess. 25. contin. De indice librorum et catechismo.) — Letourneau (*Revue pr. d' Apol.* X 204) se snaží i z Tridentina (sess. 23 De ref. c. 18) vyčísti potřebu vnitřního povolání. Sněm předpisuje, aby se do chlapeckých seminářů přijímali jen hoši aspoň 12letí, „quorum indoles et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros“; . . . „studium prae se ferant Deo et ecclesiae inserviendi.“ Letourneau vysvětluje: „Pourquoi attacher tant d'importance à la volonté, au désir(!?) des enfants dans un âge si tendre, sinon parce que ce désir et cet attrait(!?) sans doute viennent de Dieu qui manifeste ainsi sa prédestination?“ Pozoruhodná je nenáhlá změna slov *voluntas, studium*.

a legitimis ecclesiae ministris vocantur; nam qui in hoc ministerium se ipsos arroganter inferunt atque intrudunt, de his Dominum intellexisse docendum est, quum inquit: Non mittebam Prophetas, at ipsi currebant; quo quidem hominum genere nihil infelicius ac miserius, nihil ecclesiae Dei calamitosius esse potest. (Catech. Trid. pars. 2. c. 7. n. 3.) A ke konci n. 4. praví: Illi autem ostio in ecclesiam introire merito dicuntur, qui a Deo legitime vocati ecclesiastica munera eius unius rei causa suscipiunt, ut Dei honori inserviant.⁴³⁾

Všimněme si, praví Lahitton, jen opakování téhož slova: *vocatur . . . vocari . . . vocantur . . .* Nelze tomu rozuměti jinak, než že není jiných od Boha povoláných, než koho volá církev, ba že není jiného povolání Božího než to, jež dává církev, t. j. povolání zevnější: smysl věty je afirmativní (všeobecný) a výlučný zároveň.⁴⁴⁾

⁴³⁾ Uvádíme celé místo, abychom mohli dáti odpověď na dvě méně důležité námítky proti Lahittonovi.

1. Lze zcela dobře vykládati o povolání zevnějším a způsobilosti (ve smyslu Lahittonově) k němu i slova spojkou *nam* s předcházejícími spojená, někdy jako důkaz pro vnitřní povolání uváděna: nam qui in hoc ministerium . . . (až do konce n. 3.)

2. Též slova uvedená z n. 4. mohou se vztahovati jen na legitimní povolání *zevnější*; neboť nelze přece mluvit o *legitimním* vnitřním povolání *Božím*.

A smysl této věty jest: Aby někdo vcházel dveřmi a nebyl zloděj a lotr (Joa 10, 1), musí býti i legitimně povolán od Boha i míti způsobilost a pravý úmysl. Může tedy někdo býti legitimně od Boha (vocatione permissiva) povolán řádnými představenými církve, a přece dle katechismu Trid. býti zloděj a lotr a nevcházeti dveřmi, jelikož ostupuje do stavu kněžského bez pravého úmyslu. A může ovšem býti někdo přijat do stavu kněžského i illegitimně t. j. od illegitimních osob (na př. od biskupa usurpatora, schismatika, vyobcovaného). Ten ovšem také nevstupuje dle katechismu Trid. dveřmi a dle Lahittonova výkladu věty „Vocari autem a Deo dicuntur, qui a *legitimis* ecclesiae ministris vocantur“ nemůže býti považován za povoláného od Boha (leč v tom smyslu, že Bůh připustil, aby byl *vysvěcen*.)

⁴⁴⁾ *Letourneau* (l. c. p. 205) odpovídá: 1. Vnitřní povolání Boží (t. j. náklonnost) je vyjádřeno v katechismu slovy: Qui sacris initiari *volunt*, admonendi sunt; Qui initiari *volunt*, hoc sibi proponant (l. c. n. 4. n. 5).

2. Vyzvání kanonické je nejvyšší a zevnější známkou povolání. Ale nic nedokazuje, že autorům katechismu toto vyzvání je totéž co povolání Boží (la vocation divine elle-même).

Hurtaud věnuje tomuto důkazu L—vu. celou kapitolu (p. 324—342). 1. Vytýká, že dle Lahittona katechismus dává větou „Vocari autem . . .“ authentický komentář Hebr. 5, 4. — Ale Lahitton v ní vidí jen výklad místa Hebr. 5, 4 *aplikovaného od církve na své kněze*.

2. Zkouší logicky větu „Vocari a Deo dicuntur“, zdá je opravu afirmativní (universální) a výlučná a dochází k jinému výsledku. Ale při své zkoušce úplně pomíjí vysvětlující a spojující „*autem*“ a přesmyknutí podmětu a výroku ve větě „Vocari autem . . .“ (t. j. nevšímá si *souvistlosti*), tak že jeho výtky jsou bez ceny.

5. Církev ustanovila jisté kanonické irregularity, jež nejsou původu božského, nýbrž pouze *iuris ecclesiastici*, a jež vylučují od svěcení osoby i jinak způsobilé a třebas i toužící po kněžství.⁴⁵⁾

3. Vykládá tedy větu „*Vocari autem . . .*“ takto: *Někteří* povolání od řádných představených jsou povolání od Boha — *někteří* povolání od Boha jsou povolání od řádných představených.

4. Poněvadž však by nám v tomto výkladu katechismus vlastně nic určitého nevysvětlil, dlužno dle Hurtauda slovu „*Vocari a Deo dicuntur . . .*“ rozuměti ve smyslu *aestimantur, censentur* (sont *tendus, jugés, censés*) *vocari a Deo*. Katechismus přý tedy nevylučuje předchozí vnitřní povolání Boží, jež musilo býti dokázáno před církví a od ní uznáno za pravé (— viz poznámku 23. na str. 77.). Je tedy dle Hurtauda věta „*Vocari autem a Deo*“ universální a výlučná, a katechismus nás tudíž poučuje opravdu o něčem určitém, ale jen s tohoto hlediska *zevnějšího a legálního* (věc *sama v sobě* třebas se má jinak než *v očích církve*, poněvadž církev se může ve svém úsudku mýlit) je věta „*Vocari autem a Deo . . .*“ universální a výlučná t. j. *před církví (v očích církve)* každý kdo je povolán legitimním představeným církevním, je *považován* (dicitur) za povolaneého od Boha (i kdyby se přetvařoval a tedy ve skutečnosti od Boha povolán nebyl) -- a nikdo, kdo není povolán od legitimního představeného, není *považován* za povolaneého od Boha (i kdyby byl uvnitř přece od Boha povolán).

Tím míní Hurtaud, že vysvětlil uspokojivě místa z katechismu Tridentského a Lahittonův důkaz vyvrátil.

Ale lze namítnouti: 1. Je to, co Hurtaud ve slovech katechismu vidí, *sensus obviuus*, jenž je v katechismech na prvním místě?

2. Slovo „*Vocari autem a Deo dicuntur*“ vztahuje se na předchozí „*sed qui vocatur a Deo*“; tedy vysvětluje, co bylo *řečeno* (*dictum est, dicitur*), a neznamená = *jsou považováni*.

⁴⁵⁾ Tento důkaz odmítá *Letourneau* (Revue pr. d' Apol. X p. 203) řka: Církev je paní svatyně a ona ví ze zkušenosti, že její božský Chof, plný moci, moudrosti a líbeznosti dovede vždy srovnati forum vnitřní s forem vnějším. A ostatně církev, zdá-li se někdo opravdu povolán od Boha, ráda dispensuje.

Na to odpovídá Lahitton: Ne, pánem svatyně je Bůh! A zalíbilo-li se Bohu dávatí povolání kněžské přes hlavy hierarchie přímo sám, církev nemá práva zavřítí svatyni tomu, kdo přichází se vstupenkou podepsanou: *Bůh*. Má právo zkoumati podpis, to je pravda; ale poznavši podpis jako pravý, církev má jen jednu povinnost totiž nechati vejíti vyvolence Božího (ibid. X p. 359). Dispense církevní by pak vůbec nebyla dispensí.

Hurtaud (p. 354) praví: Církev má od Boha cit (le sens) pro to, co se sluší u kněze, a může míti za to (pent estimer) že tento cit od Boha jí daný je eminenter v Bohu. Svými irregularitami tedy pouze určuje k usnadnění úsudku církevních představených případy, v nichž obyčejně povolání Božího nebude. A bude-li v mimořádném případě přece, církev ráda dá dispensi.

Ale, může se namítnouti, jsou irregularity opravdu jen známky orientační, jak míní Hurtaud, anebo přece opravdové zákazy? Církev myslí, že opravdu dispensuje. Při orientačních známkách by však nemohla býti řeč o opravdové dispensi a je-li to opravdový zákaz, ani pak přece církev nedispensuje, nýbrž Bůh sám tím, že dá vnitřní povolání. Církvi pak nezbyvá než skloniti poslušně hlavu a kandidáta přijati do svatyně do níž ho Bůh, pán svatyně, volá.

Riedinger (Nouvelle Revue théologique, únor 1911) míní: Také manželství je zřízeno od Boha samého a přece církev ustanovila právem a neomylně (Tridentinum

Rovněž žádá v církvi latinské ustavičnou čistotu a nepřipouští k vyšším svěcením těch, kteří nemohou nebo nechtějí tohoto jha nésti.⁴⁶⁾

Dává-li však Bůh bezprostředně povolání ke kněžství, pak, praví Lahitton, je všechno toto od církve zneužití moci, bezpráví vůči povolaným!

6. Pontificale Ordinationum. a) Existuje-li, praví Lahitton, povolání vnitřní, tak důležité v obvyklé theorii, pak by měla, musila se církev po něm tázati ve svých otázkách před svěcením. Ale ani zmínky o něm, nýbrž biskup se táže jedině po hodnosti, způsobilosti ad hujus onus officii. *Scis illos dignos esse?*

A při svěcení jáhnů praví biskup: *Et nos quidem tamquam homines, divini sensus et summae rationis ignari, horum vitam quantum possumus aestimamus. Te autem, Domine, quae nobis sunt ignota non transeunt, te occulta non fallunt. Tu cognitor es secretorum; tu scrutator es cordium. Tu istorum vitam coelesti poteris exminare iudicio . . .*

A před kněžstvím: *Horum siquidem Diaconorum in Presbyteros, auxiliante Domino, Ordinandorum conversatio (quantum mihi videtur) probata, et Deo placita existit et digna (ut arbitror) Ecclesiastici honoris augmento.*

A žádá lid o svědectví: *quid de eorum actibus, aut moribus noveritis, quid de merito sentiatis . . .*

b) Biskup volí: *Eligimus hos praesentes Subdiaconos in Ordinem Diaconii.*

Ale povolal-li již Bůh, volba biskupova není opravdovou volbou.

sess. 24. can. 4.) překážky i rozlučující (impedimenta dirimentia). Podobně jest tedy i při kněžství s irregularitami.

Lahitton odpovídá: *Nego paritatem.* Nebylo by tomu při manželství tak, kdyby Bůh dával k němu povolání individuální (určitému jednotlivci, s tou nebo onou určitou osobou, v těch nebo oněch určitých okolnostech — a to povolání, jehož neposlechnouti by bylo hřích aspoň všední), podobně jak to praví o povolání ke kněžství zastanci obvyklé nyní theorie. Pak by církev pozbyla ipso facto právo, zapovídati sňatek osobám od Boha povolaným.

⁴⁶⁾ O důkazu z kněžské čistoty praví Hurtaud (p. 352): Církev se tím příkazem jen více přizpůsobila účelu kněžství a Duchu Kristovu a lépe se jím přesvědčuje o *Božím povolání* kandidátů. A můžeme míti za to (on peut croire), že Bůh nedá povolání kněžské než těm, kterým dá také milost, aby přijali závazek čistoty.

Ale odkud ví Hurtaud, že Bůh nedá? Z oné vhodnosti čistoty kněžské? Ale tato vhodnost není naprosto potřebná u všech a Bůh je svoboden, učiniti výjimku. On peut croire! Ale to není důkaz, zvláště ne ve věci, na niž dle zastanců obvyklé theorie záleží tak nesmírně mnoho: zda člověk je po celý život na svém místě, zda nevydává sebe (a jiné) v nebezpečí věčné záhuby. (Viz co bylo řečeno o povolání vnitřním v části A. tohoto referátu.)

c) Nastávajícím podjáhnům praví biskup: *Hactenus enim liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad saecularia vota transire . . . Proinde, dum tempus est, cogitate, et si in sancto proposito perseverare placet, in nomine Domini huc accedite.*

Kdyby bylo povolání vnitřní, jak by mohla církev v pravém smyslu slova říci: *liberi estis*; pro *arbitrio*? Toť by bylo vyzvání, státi se nevěrnými povolání Božímu, na němž tolik záleží jejich věčná spása: církev by jednala proti vůli Boží.⁴⁷⁾

7. Souhlasně s předpisy Tridentina nařizují papežové. Encykliky Pia IX. (*Qui pluribus* 9. Nov. 1846, *Nostis et nobiscum* 8. Dec. 1849.), Lva XIII. (*Etsi nos* 15. Febr. 1882, *Jampridem* 6. Jan. 1886, *Caritatis providentiaeque* 19. Mart. 1894), Pia X. (*E supremi Apostolatus* 4. Oct. 1903, *Pieni l'animo* 28. Jul. 1906) o seminářích a dorostu kněžském nenechávají pochybnosti: napomínají biskupy, aby ke svěcení vybírali jen kandidáty *způsobilé* (přiměřeně vzdělané a zbožné) a jen *dle potřeby diecése*. Nikde zmínky o předchozím povolání vnitřním, jež by bylo třeba předem konstatovati.⁴⁸⁾

47) Proti tomu Letourneau (*Revue pr. d. Apol.* X. p. 204) dokazuje vnitřní povolání z oněch míst v Pontificale, kde je řeč o *vůli, předsevzetí*. Tonsuru dává biskupům, kteří *ad deponendum comas capitum suorum pro cuius amore festinant*; podjáhenství těm, jímž *in sancto proposito perseverare placet*.

Adloff (*Straßburger Diözesanblatt* 1910 p. 540) míní, že v otázce: „*Scis illos dignos esse*“ může se spolu rozuměti také otázka po povolání vnitřním.

Hurtaud (p. 264) vidí povolání vnitřní vyjádřeno implicity ve slovech k nastávajícím jáhnům: „*Et nos quidem tamquam homines, divini sensus et summae rationis ignari . . .*“; neboť, praví, povolání vnitřní je tajemství Boží a biskup soudí o něm ze známek v životě kandidátově.

Ale: Kde pak je ve slovech, jež Letourneau uvádí, vyjádřeno určení Boží ke stavu duchovnímu a nutnost uposlechnouti ho (pod hříchem)? A je to, co Adloff a Hurtaud praví, *sensus obvius*? Tak implicity se nemluví o věci základní!

48) *Guibert* (*Revue pr. d'Apol.* X 216), *Adloff* (*Straßburger D.* 1910, p. 541) a především Hurtaud (p. 164—183) uvádějí značný počet míst z různých římských dokumentů (mezi nimi i katechismus církevní provincie římské, zavedený z vůle Pia X. r. 1905), v nichž je řeč o *povolání* již u alumnů chlapeckých a kněžských seminářů, tedy před kanonickým povoláním biskupovým. Ale sám Adloff praví (l. c.): „*Ist aber mit dieser Vocatio nicht bloß die Vocabilität gemeint? Aus dem Kontext ist dies nicht ersichtlich.*“

A opravdu lze všem těm místům nenuceně rozuměti i ve smyslu: *vocatio* == *vocabilitas, idoneitas*. Ba sama kardinálská komise, schvalující theorii Lahittonovu, užívá slov *vocatio sacerdotalis* ve smyslu: *způsobilost, povolatelnost*. O katechismu římské provincie nám bude ještě mluvit.

Hurtaud míní, že předpisům, vybírat *jen způsobilé* a *jen dle potřeby diecése* lze dobře rozuměti i v theorii hájící povolání vnitřní.

III. Ratio theologia

aspoň dotvrzuje, co dosud bylo dokazováno. V církvi, společnosti viditelné, je záhodno, aby i ty nejtajemnější reality (na př. milost), pokud se vztahují na tuto společnost jakožto viditelnou a organisovanou, nebyly vydány v nebezpečí subjektivních illusí, nýbrž aby se jevíly znamením smyslu přístupnými, oficiálně známými (jak na př. milost svátostmi).^{48a)}

Hurtaud (p. 123 -128) rozlišuje v povolání vnitřním *podmínky všeobecné* (dostatečné vzdělání theologické anebo aspoň schopnost, zjednat si je, a přiměřenou svatost) a *podmínku zvláštní* (pravý úmysl, jehož popis jsme uvedli v poznámce 40).

Podmínky všeobecné může mít nebo i má mnoho lidí, podmínku zvláštní a rozhodnou má a může mít jen ten mezi majiteli podmínek všeobecných, koho Bůh povolal, určil ke kněžství. Nemá-li kdo podmínek všeobecných, nemůže mít podmínek zvláštních: nejen proto, že *Bůh* si nemůže odporovati volaje neschopného, nýbrž i proto, že *člověkovu* není možno, toužiti se skutečným (nýbrž nanejvýše se zdánlivým — *illusoire*) pravým úmyslem po něčem, k čemu není schopen.

Na tomto základu odpovídá Hurtaud (p. 346 ss.): Z účelu kněžství, jenž jest *in utilitatem aliorum*, následuje, že Bůh dá povolání vnitřní (anebo aspoň jeho hlavní a rozhodnou část, t. j. onen pravý úmysl) pouze tolika lidem, kolik kněží je právě vždy pro diecése třeba. A praví-li Pius X. (Encycl. „*Pieni l'animo*“ k biskupům italským) že ví o městech a diecésích, v nichž je mnohem více kněží než pro věřící třeba, odpovídá Hurtaud: Z toho následuje, že buď byli někteří vysvěcení bez povolání, anebo, byli-li všichni opravdu povolání, že biskup měl odkázati přebytečné do jiných diecésí. Někde v církvi je jich jistě třeba.

Ale mohl by někdo namítnouti proti Hurtaudovi: Biskup tedy řekne kandidátovi: Povolán jsi (t. j. Bůh tě určil ke kněžství a knězem se, možno-li, musíš stát, nechceš-li býti po celý život na nsvém místě a vydáti se v nebezpečí věčné záhuby) — ale zde tě nemůžeme přijati. A teď má kandidát psáti sem a tam anebo se vydati na cestu, snad od biskupa k biskupu? A je jiný biskup, jenž ještě nemá nadbytek kněží, povinen přijati ho? Hurtaud praví: Povolání Boží (t. j. dekret Boží jevíci se způsobilostí a oním pravým úmyslem) neznamená, že kandidát musí kněžství dosíci kolik jich na př. země před vysvěcením!), nýbrž jen že se musí o ně snažiti. — Ale k jak velickému úsilí je kandidát zavázán, aby dostál své povinnosti?

Nejsou tyto tvrdé důsledky důvodem, pochybovati o správnosti theorie, z níž vyvírají?

^{48a)} Krásně praví abbé Vigué, professor theologie v Poitiers: „Zprvu mne theorie kanovníka Lahittona živě překvapila, a důkazy autorovy mne nepřesvědčovaly. Studoval jsem tehdy se svými posluchači traktát o církvi, a to mne obrátilo. Nabyt jsem přesvědčení, že kdokoliv pohlíží na tuto spornou otázku s jasným pojmem o církvi (à travers la juste notion de l'Église), nezbytně dospěje k tomu, že bude vysvětlovati povolání kněžské tak, jak je vysvětluje Lahitton. Zdá se, že v tak velkém počtu těch, kteří se účastnili debaty, nikdo na to nepomyslel. Kanovník Lahitton sám insistuje na tom příliš málo.“

Církev je viditelná zástupkyně Ježíše Krista . . .“ (A pak uvádí důvody, které jsme naznačili v pozn. 33., 32 a na počátku pozn. 27.) Vigué, *L'Église et la vocation sacerdotale*. (Ze „*Semaine religieuse de Poitiers*“ otisknuto v Le Camus, *La vocation ecclésiastique* (130. str.) Paris, Téqui. 1913, str. 72—82).

Tak je to záhodno i při povolání ke kněžství. Každý kněz musí moci dokázati skutečnost svého *povolání Božího*: qui vocatur a Deo. Dokáže ji, poukazuje na biskupa, jenž ho povolal, jenž ho posvětil.

Neřekne: Cítil jsem se povolán, z toho jsem já (a jiní) soudil, že Bůh mne volá, a v tomto přesvědčení o povolání Božím jsem žádal býti vysvěcen, chtěl jsem, aby mi byla dána kněžská moc. Řekne: Toužil jsem býti povolán ke kněžství, prosil jsem o povolání řádné představené církevní, kteří mají moc, povolání rozdávati; oni mne povolali, oni mne vysvětili. Od nich přicházím, jimi od papeže, papežem od apoštolů, apoštoly od Ježíše Krista, Boha.

To je světlá dráha, již se ubírá povolání Boží. I o ní platí, co Ježíš Kristus řekl apoštolům: „*Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.*“

18. Když Lahitton vystoupil se svou teorií, mnoho kněží a též i některé časopisy se vyslovily proti němu, jiné opatrně vyčkávaly. Ale nescházelo také úplného souhlasu z řad kněžstva a mezi nejpřednějšími časopisy. Co však více váží, je toto:

a) Hned po vyjití první knihy obdržel autor list od kardinála státního sekretáře jménem sv. Otce psaný, v němž mezi jiným praví:

„Encouragé par Monseigneur votre Évêque, vous vous efforcez de mettre en lumière, dans une synthèse rapide, mais claire et précise, la pure doctrine de l'Église concernant la Vocation sacerdotale.“⁴⁹⁾

A v celém psaní je zachovávána terminologie Lahittonovi vlastní.⁵⁰⁾ Také ve svém listu k biskupu Lahittonovu kardinál státní sekretář praví:

49) Povzbuzen jsa od J. M. svého p. biskupa, snažíte se objasniť stručnou, ale jasnou a přesnou syntésí čistou nauku církve o povolání kněžském.

50) Tak praví na př. ještě, jak sv. Otec biskupům připomínal „de veiller sur leurs séminaires, et de ne choisir pour les appeler a l'honneur du sacerdoce que ceux qui sont véritablement *aptes* à en remplir les augustes fonctions.

Pour développer efficacement cette aptitude ou *idonéité* les Supérieurs et Directeurs de Séminaire sauront appliquer . . . Sa Sainteté se plaît donc à louer votre zèle éclairé et à faire des vœux pour que votre ouvrage produise de très heureux fruits et contribue à donner à votre pays de prêtres de grande science et de haute vertu: un clergé d'élite est le salut d'une nation.“

(„Aby bděli nad svými semináři a *nevolili a nepovolávali* ke cti kněžství než ty, kteří jsou opravdu *schopní* plniti jeho vznešené úkony.

Aby tuto schopnost čili *způsobilost* účinně vyvínovali, přimějí ředitelé a představení semináře své chovance . . .“

Jeho Svatost tedy s radostí chválí Vaši osvěcenou horlivost a přeje si, aby Vaše dílo mělo co nejblahodárnější účinky a přispělo dáti Vaší vlasti kněze s nevšedním vzděláním a s velkou ctností: vzorné kněžstvo je spásou národa.“)

„Le St—Père est heureux de voir que cet ouvrage qui possède bien des mérites, et qui semble appelé a faire un grand bien, a été entrepris sous les auspices de Votre Grandeur.⁵¹⁾

b) Když spor vzrostl, ustanovil sv. Otec zvláštní kardinálskou komissi, jejíž úsudek jsme uvedli na počátku tohoto referátu. Prozkoumajši důkladně (après avoir mûrement examiné) důkazy obou teorií, praví, že spis Lahittonův nezasluhuje nikterak zavržení (nullo modo reprobandum esse) a schvaluje (egregie esse laudandum) tři věty, ne sice slovně, ale smyslem obsažené ve knize Lahittonově. Ty tři věty však jsou trestí jeho theorie.

c) Do nového, zcela přepracovaného vydání katechismu římské církevní provincie (Catechismo della Dottrina cristiana, pubblicato per ordine di Sua Santità Papa Pio X. Roma 1912) byla vsunuta otázka (n. 403): „Může každý vstoupiti libovolně do stavu duchovního? Nikdo nemůže vstoupiti libovolně do stavu duchovního, nýbrž musí býti povolán od Boha prostřednictvím vlastního biskupa, t. j. musí míti povolání, se ctnostmi a se způsobilostmi k posvátnému úřadu, jež jsou od něho [t. j. od povolání] požadovány.“⁵²⁾

⁵¹⁾ Sv. Otec vidí s radostí, že toto dílo, v němž je mnoho záslužného a jež se zdá povoláno, aby způsobilo mnoho dobrého, bylo podniknuto sub auspiciis Vaší Milosti.

⁵²⁾ „Può entrare ciascuno a suo arbitrio negli Ordini? Nessuno può entrare a suo arbitrio negli Ordini, ma deve essere chiamato da Dio per mezzo del proprio Vescovo, civè deve avere la vocazione, con le virtù e con le attitudini al sacro ministero, da essa richieste.“ Slovo „vocazione, povolání“ je i v originálu vytištěno kursivně.

V pečlivém německém překladu Wethově (Katechismus der christlichen Lehre-Klagenfurt 1913) vloudila se právě do otázky 403. chyba. Překládá: Kann jeder nach Belieben in den geistlichen Stand treten? Niemand kann nach Belieben in den geistlichen Stand treten, sondern muss von Gott durch den eigenen Bischof gerufen werden, d. h. er muss den Beruf dazu haben durch die entsprechende Tugend und Eignung zum heiligen Dienste.

Dle italského textu má kandidát povolání ne svou ctností a způsobilostí, nýbrž prostřednictvím vlastního biskupa. Ctnosti a způsobilost toto povolání biskupovo jen doprovázejí a jsou podmínkami k jeho dovolenosti. A toto povolání biskupovo je povolání simpliciter a úplně: la vocazione **den** Beruf, (slovo: vocazione je nadto vytištěno kursivně). Tedy jen koho vlastní biskup („vlastní“ v kanonickém rozsahu a smyslu) povolá, má povolání; nikdo jiný. O náklonnosti není v otázce ani zmínky.

Ovšem, možno i ctnosti a způsobilosti, anebo milosti Boží a náklonnost od Boha danou nazývati povoláním, ale jen povoláním in potentia, t. j. pouhou větší nebo menší povolatelností (která nechává kandidátovi a biskupovi úplnou svobodu). V takovém smyslu užívali slova povolání již dříve papežové, nyní opět kardinálská komisse, schvalující theorii Lahittonovu, a zdá se, že i tento nový katechismus římské církevní provincie v bezprostředně následujících otázkách 404 a 405. Znějí:

404. Kdo by vstoupil do stavu kněžského bez povolání (senza vocazione: bez členu), jednal by špatně? Kdo by vstoupil do stavu kněžského bez povolání, jednal by

19. Tím jsme podali theoretické důkazy pro theorii Lahittonovu. Pádny praktický důkaz vidí autor v jejích praktických důsledcích (*Deux conceptions* p. 274—298).

Jsou-li, praví Lahitton, zásady, jež jsem vyložil, pravdivé, pak se usnadňuje kněžskému stavu dorost č et n ý a především dorost v y b r a n ý.

Je zřejmo, že dle theorie Lahittonovy jest nejen dovoleno, nýbrž velké chvály hodno a záslužno, budití v nadaných hoších touhu po kněžství, aniž třeba čekati, až sami ukáží nějakou náklonnost k němu, z bázně, abychom snad nejednali proti vůli Boží.

Pěstění kněžských povolání je tím velmi usnadněno, poněvadž rodiče, vychovatelé, duchovní správce atd. se ho mohou účastniti: ovšem třeba obezřelosti. Nikdo nesmí hocha nutiti, aby se stal knězem; ale rodiče jej mohou bez rozpaků dáti do chlapeckého semináře s úmyslem, aby si zvolil stav kněžský, ač k němu zatím náklonnosti nejeví; můžeme si získati lásky a důvěry jeho a s láskou a srdečností mu ukazovati ideály kněžského života a působení, podávati mu i jiné motivy, jež by jej mohly přivesti k tomu, aby se sám z nějakého pravého důvodu svobodně rozhodl pro stav kněžský. Očistiti a upevniti pravý úmysl dětský bude úkolem seminářů, tak jak i přiměřených vědomostí a etností kněžských teprve v nich nabude. Zatím stačí, když hoch je zbožný a nadaný. Na jedno nikdy nazapomínejme: Časté a každodenní sv. přijímání mládeže nám dá hojně a dobrých kandidátů kněžství! Všude, kde bylo časté sv. přijímání zavedeno, se tato pravda jasně ukázala; zvláště i ze zubožené Francie, v níž v posledních dobách kandidátů kněžských stále ubývalo, přicházejí o tom krásné zprávy.

Setkáme se i s jinými již většími, kteří mají sice výborné schopnosti a jsou i hodní, ale buďto necítí v sobě zvláštní náklonnosti a preto ani nepomýšlejí na volbu kněžství, anebo snad ve své nesmělosti a obavě před stavem tak vznešeným a odpovědnosti plným nemohou se rozhodnouti. I ty možno upozorniti, dodati jim myslí. U takových, praví Lahitton, nesmíme čekati, až přijdou k nám; my sami jim musíme přinéstí povolání Boží. Hledme v nich vzbuditi důvěru v Boha; vděčnost, šlechetnost, velice zle (*malissimo*), poněvadž by nesnadno mohl zachovávatí jeho vznešené povinnosti, se zřejmým nebezpečím veřejných pohoršení a věčné záhuby.

405. Jaké povinnosti mají věřící vůči povoláním (*verso i chiamati*) k duchovnímu stavu? Věřící mají povinnost nechati dětem a podřízeným plnou svobodu následovati povolání (*sequir la vocazione*); kromě toho prositi Boha o dobré pastýře a služebníky a postiti se na ten úmysl v suché dni; konečně ctíti vysvěcené jako osoby zasvěcené Bohu.

Nejvyšší autority nás tedy opravňují užívati slova „povolání“ ve dvou smyslech. Jen třeba si býti vždy vědom, že jsou to smysly analogické sice (*analogia attributionis extrinseca*), ale přece v sobě zcela rozdílné!

velkomyslnost vůči Tomu, jenž je zachoval hodnými v tolika nebezpečích. Co tedy učiní oni se své strany pro Boha, který touží všechny lidi spasiti a za všechny umřel? Dorost kněžský bude tedy četnější; ale bude i lepší.

Dokud bude povolání Boží považováno za něco tajemného, za jakýsi vnitřní hlas Boží, dotud bude vždy nebezpečí, že lepší, vhodnější kandidáti budou, zvláště v krajinách, kde život citový je mocnější. zatlačování do pozadí; kdežto budou-li již hoši dobře poučeni, že každý, kdo je způsobilý a má pravý úmysl, se smí církvi nabídnouti, pak lze snáze očekávat, že i klidné, rozumové povahy se mnohem četněji nabídnou a budou povolány. A poněvadž při volbě netřeba hleděti leč na způsobilost, mohou se již od prvopočátku vybírat i mezi hodnými jen hodnější a schopnější.

Doplňování řad kněžstva bude také snadnější a jistější. Kolika nejistotám a úzkostem jsou dle dosavadní theorie někdy vydáni představení, zpovědníci, alumnus sám, tážíce se, zda to nebo ono je opravdu povolání, zda ten neb onen je od Boha určen ke stavu kněžskému. Velké části těchto nejistot odnímá theorie Lahittonova půdu, popírajíc toto předurčení před svobodnou volbou jinochovou. A snáze lze přesvědčiti se, zda hoch nebo mladík má způsobilost, t. j. dostatečné nadání a vzdělání, potřebnou dobrou povahu a zbožnost; kdežto ono vnitřní povolání Boží zůstává vždy zahaleno v tajemné šero. A když mladík, stav se starší a poznáv lépe stav kněžský, nesplní naději v něho kladenou a prohlásí, že nechce býti knězem, pak může právě v theorii Lahittonově hájící jen povolatelnost, vždy legitimně a se ctí ze semináře odejít a věnovati se povolání světskému. „Hactenus liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad saecularia vota transire . . . Si in sancto proposito perseverare placet, in nomine Domini huc accedite!“

V této theorii, praví Lahitton, se také jeví v jasnějším světle působnost obyčejné, ne mimořádné prozřetelnosti Boží. Mízí onen tísnivý pojem o ní, jakoby Bůh některé lidi chtěl jen jednou, určenou cestou vésti ke spáse: Bůh ponechává volnost. Nabízí uvnitř mladistvé duši svou milost, bez níž by jinoch nemohl bohulibě, záslužně vyvoliti stavu kněžského, ale se svou milostí vnitřní ponechává ještě hojně místa milosti vnější. Dávno to již pravil Cornelius a Lapide (in 1. Cor. 7, 7): „Deus enim communi sua providentia dirigit quemque per parentes, socios, confessarios, praeceptores, et alias occasiones et causas secundas, quibus fit, ut hic matrimonio, ille sacerdotio se addicat, sed libere. Nam omnis haec directio, non necessaria est ei, sed libera.“ A Bůh ve své prozřetelnosti bude sice vždy pečovati, aby byli v církvi kněží, ale aby jich bylo dosti, aby nebylo nouze, to ponechává z velké části právě této působnosti lidské. Kdo tedy na svém místě, dle svých sil, přispívá slovem

a skutkem, aby z hodných dětí byli jednou kněží, ten je spolupracovníkem Božím, přináší jim vnější milost Boží.

Ale také prostředky církve sv. a její činnost vystupují v theorii Lahittonově více do popředí. Sv. Cyrill Alex. praví: „Ad sacerdotii munus, quod a Deo defertur, sua sponte accedat nemo, sed ut vocetur expectet.“ V obvyklé theorii církev musí čekat, až kandidát k ní přijde, v Lahittonově musí čekat hoch, až bude pozván, aby přišel. Za subjektivní známky nemůže nikdo úplně ručiti, že jsou opravdu známkami povolání Božího: povolání církve je jistě Boží. Církví svou praví Ježíš Kristus i k této mladistvé duši: Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.

Tak Bůh a církev působí spolu: volá a volají tytéž osoby jediným a týmže hlasem jako hlavní a nástrojná příčina, jejichž spojenou činností povstává jeden a tentýž účinek. Vocari autem a Deo dicuntur, qui a legitimis Ecclesiae ministris vocantur.

20. Ještě jedním praktickým důsledkem, jehož by Lahitton své theorii přál, by byla změna obvyklé terminologie. To, čemu se dosud říkalo *povolání vnitřní*, je dle Lahittona jen *způsobilstvo, povolatelnost*, a jen k této *způsobilstvu a povolatelnosti* připravují a uschopňují milosti Boží vnitřní a vnější. Tyto milosti můžeme pravem nazývat *voláním, pozváním* Božím; ale ony nechávají úplnou volnost, nejsou *určením* ke stavu kněžskému, *povoláním*. Slovo *povolání* zůstává v Lahittonově theorii vyhrazeno pouze povolání biskupovu, které jest jediným povoláním.

U sv. Pavla znamená terminus „vocare, vocatio“: vocatio ad fidem, gratiam, gloriam. Rovněž u sv. Augustina. Onen pod jménem sv. Augustina (ač sv. Augustin to nikde tak nepraví a výrok je theologicky nepřesný) často uváděný výrok: „Si non es vocatus (i. e. ad gloriam), fac ut voceris“, míní také jen: Zdá-li se ti, nebo bojíš-li se, že nepřijdeš do nebe, žij tak, aby Pán Bůh, od věčnosti předvídaje tento tvůj dobrý život, měl tě za něj od věčnosti určena pro nebe. Nyní bývá tento výrok obyčejně obrácen na povolání ke kněžství. Ale tu dává rozumný smysl jen v theorii Lahittonově: Nejsi-li povolán (od biskupa), učiň (tím, že si zjednáš způsobilstvo), abys byl povolán — anebo: Nemáš-li povolání (povolání in potentia = povolatelnost), učiň, abys je měl (t. j. získej si je). V dosud obvyklé theorii by však tento výrok znamenal: Si non es vocatus: nejsi-li (úplně zdarma, bez tvého přičinění a nezměnitelně!) od věčnosti předurčen ke kněžství, fac ut voceris: učiň, abys byl (úplně zdarma, bez tvého přičinění) od věčnosti předurčen! To je contradictio!

Také u jiných svi Otců církevních a starých theologů je výraz vocatio k označení pojmů idoneitas nebo vocabilitas neznámý; nacházíme jej však v tomto smyslu koncem XVI. století (snad již o něco dříve). Tak mluví na př. znamenitý Ribera S. J. ve svém Životě sv.

Terezie z r. 1590 velmi často o povolání, ale jen ve smyslu: svobodné rozhodnutí pro život v řádě, anebo ve smyslu: způsobilost, povolatelnost. (Cf. na př. prolog ke IV. knize). Podobně i Suarez. Brzy však se postoupilo o krok dále: v XVII. století znamená *vocatio* — jak se zdá vlivem rigoristické nauky, že každý člověk od Boha určen k určitému stavu v životě — předurčení ke kněžskému stavu, jehož třeba poslechnouti. Od té doby ale také počalo mluvit o *známkách povolání*.⁵³⁾ A ještě jednu příčinu theorie o zvláštním vnitřním povolání Božím uvádí Lahitton v novém vydání své knihy: aby bylo snáze a účinněji možno odvracet od stavu duchovního kandidáty nezpůsobilé, již se k vůli časným výhodám četně hrnuli (nebo byli od příbuzných nuceni), zvláště ve francouzské aristokracii XVII. století. Snad obě tyto příčiny byly i nějak spojeny.

A Lahitton by si přál té změny (čili, jak praví, návratu ke staré terminologii), neboť: smrtící rána nějakého bludu jest, vymýtití jej z jazyka.

Ale i on uznává obtížnost, ba nemožnost splnění svého přání. Můžeme tedy, praví, i dále nazývat povolatelnost čili způsobilost povoláním (vnitřním), ale buďme si jen vždy přesně vědomi, že to není povolání, nýbrž pouhá povolatelnost. I když tedy nezměníme řeči, zaveďme změnu aspoň v myšlenkách a zvykněme si, rozlišovat při slovu „povolání“ dva smysly a pojmy, analogické sice, ale přece jen zcela rozdílné.

⁵³⁾ Études Franciscaines (v únoru 1911) uveřejnily pokus důkazu, že slovo *vocatio* má u sv. Otců přece asi náš moderní význam. Ale dokázati se dalo jen, že se vyskytuje ve významu „působení Božího v duši“. Ale o to se nejedná. Otázka zní: V čem pozůstává povolání, jehož dle slov Apoštolových třeba ke kněžství? A na to odpovídají staří theologové a můžeme říci, i sv. Otcové (viz n. 17. a poznámku 39): V povolání zevnějším, a pouze v něm.

Závěr.

Věc, o kterou se Vermeerschovi a Lahittonovi jedná, jest tato:

1. Je kněžství (a obdobně platí totéž o životě řádovém) stav uzavřený, na nějž nikdo nemá práva ani oficiálního ani soukromého před svobodnou volbou biskupovou, ať si má k němu jakékoliv schopnosti nebo náklonnosti?

2. Musí, aby se někdo mohl dovoleně nabídnouti volbě a povolání biskupovu, býti se schopnosti k tomu potřebnými spojena zvláštní náklonnost?

3. Existuje kromě povolání biskupova, — pokud se o něm může a musí říci, že přichází od Boha — jiné povolání a předurčení Boží, označené přímo kandidátovi a snad i pod hříchem zavazující, tak že on je má poznati a uvědomiti si je, než vyvolí stav kněžský a aby se mohl míti za oprávněna zvoliti jej?

Tyto otázky jsou těsně spojeny a vlastně všecko záleží na tom, jaké stanovisko kdo zaujme vůči třetí.

Vskutku, zavrhne-li kdo hypotézi o Božím povolání předem oznámeném kandidátovi, nemůže u tohoto býti řeči o jakémkoliv právu na kněžství neodvisle od svobodné volby biskupovy; rovněž pozbývá theorie o náklonnosti veškeru důležitost, poněvadž byla vymyšlena jen jako metoda k poznání onoho předchozího povolání Božího.

Nezbývá pak než říci: Normální přístup ke kněžství pozůstává prostě ve svobodné volbě stavu, dále v tom, že si člověk následkem této své svobodné volby dobude potřebné způsobilosti k němu, a konečně ve svobodném povolání biskupovu, jenž otevírá dvěře do svatyně těm, které si mezi způsobilými svobodně zvolil.

Kandidát volí svobodně kněžství a připravuje se k němu; biskup zkouší kandidáty, volí svobodně mezi způsobilými a volá je: nic více.

To je theorie Vermeerschova a Lahittonova.

Podali jsme dějiny sporu i s důvody obou názorů, jak byly uváděny pro i proti až do rozhodnutí římského; od té doby spor, dříve zvláště ve Francii s takovým zájmem vedený, umlkl; jako spor aspoň na veřejnost už nevystupuje. Že nová theorie byla v tomto pojednání po-

dána mnohem obšírněji, zvláště co se týče důkazů jejích a způsobu, jímž zastanci dosud obvyklé theorie důkazy Lahittonovy vyvraceli, toho je důvodem předně okolnost, že nebyla známa, kdežto dosud obvyklou nauku všichni známe; a pak jsme chtěli čtenáři umožniti samostatný úsudek o této důležité věci. Vždyť sama kardinálská kommisie praví, že sv. Otec ji ustanovil k vůli sporům (en raison des dissensions) a k vůli důležitosti naukové otázky, o niž se jednalo (et de l'importance de la question doctrinale y soulevée). Časy počínají býti i u nás neutěšené: povolání kněžských i u nás ubývá. Je tedy tato věc i u nás nejen theoreticky, nýbrž i prakticky důležitá.

Tím, že nauce Lahittonově se dostalo schválení, jest jisto, že každý může bezpečně podle ní sám jeduati a jiné řídití — ale tímto schválením samým v sobě nebylo arci pronešeno odsouzení theorie dosud obvyklé. I v jiných důležitých věcech dogmatických a zvláště mravoučných připouští církev sv. dvě ba i více než dvě různé sentence. Ale, je-li nám dovoleno ke konci vyjádřiti své mínění: Starý — a můžeme nyní tuším právem říci — církevní názor nabyt opět svých práv a začíná pomalu, ale jistě pronikati a blahodárně měniti theorii a praxi života církevního.

